

СПІВАЄ БАКАЛАВРСЬКИЙ ХОР “МЕЛОС”

I ЧАСТИНА

ВІННИЦЯ 2024

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Факультет дошкільної освіти та музичного мистецтва
Кафедра теорії та методики музичного виховання**

СПІВАЄ БАКАЛАВРСЬКИЙ ХОР «МЕЛОС»

I ЧАСТИНА

Нотна хрестоматія

**Укладачі: Тетяна Агейкіна-Старченко
Наталя Балинська**

Вінниця 2024

*Рекомендовано для друку рішенням Вченої ради
Комунального закладу вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 6 від 21 грудня 2024 року*

Рецензенти:

КРАВЦОВА Наталія Євгеніївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти ім. В. Газінського Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

ІСКРА Світлана Іванівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики музичного виховання Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж».

С 72

Співає бакалаврський хор «Мелос» (I частина) : нотна хрестоматія / уклад. Т. Агейкіна-Старченко, Н. Балинська. Вінниця : ТОВ «Друк», 2024. 84 с.

Хрестоматія містить нотні тексти хорових творів без супроводу, які увійшли в репертуар бакалаврського хору «Мелос» факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», методичні поради щодо роботи над творами та біографічні довідки про композиторів – авторів творів. У хрестоматію увійшли твори зарубіжних та українських композиторів – духовні твори, обробки українських народних пісень, сучасні хорові композиції.

Хрестоматія орієнтована на студентів, які здобувають освітній ступінь бакалавр за спеціальністю 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво) та викладачів ЗВО, які викладають навчальні дисципліни «Хоровий клас та практика роботи з хором», «Хорове диригування», «Читання хорових партитур».

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
1. Miserere, Antonio Lotti	7
2. Концерт № 3. I частина, Д. Бортнянський.....	9
3. Ave Maria, М. Кармінський.....	12
4. Ave Maria, Jan Vermulst	14
5. Viva tutte le vezzose, Felice Giardini	17
6. Uns're kleine Nachtmusik, Wolfgang Amadeus Mozart.....	19
7. Українська народна пісня в обр. М. Леонтовича «Дударик»	20
8. Українська народна пісня в обр. М. Леонтовича «Чого, Івасю, змарнів?».	22
9. Українська народна пісня в обр. М. Леонтовича «Нарвала квіточок»....	25
10. Українська народна пісня в обр. В. Герасимчука «Ой ти, жайворонку»	26
11. Українська народна пісня в обр. Ю. Кулика «Летіла зозуля»	27
12. Муз. Г. Гаврилець «Ой, на горі льон» з циклу «Весняні забави.....	29
13. Муз. П. Батюка, сл. С. Черкасенка, обр. А. Іванюри «Тихо над річкою»	32
14. Муз. і сл. Н. Балинської «Мамина колискова»	34
15. Муз. В. Стеценка, слова народні, обр. О. Токар «Ой на горі сніг біленький»	37
16. Lucio Dalla, обр. П. Струця, переклад для жіночого хору І. Годної «Карузо»	39
Біографічні довідки про композиторів.....	44
Методичні поради	62
Список використаних джерел	77

ПЕРЕДМОВА

Творча біографія колективу

Студентський бакалаврський хор «Мелос» почав своє існування у 2017 році на базі факультету дошкільної освіти та музичного мистецтва КЗВО «Вінницький обласний гуманітарно-педагогічний коледж». Керівник хору – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики музичної освіти Тетяна Агейкіна-Старченко, концертмейстер – викладач музичних дисциплін, старший викладач Наталя Балинська.

За короткий період творчої діяльності колектив знайшов своїх прихильників серед студентів і викладачів закладу, керівників шкільних вокально-хорових колективів Вінницької області. Репертуар хору має широкий діапазон: від обробок українських народних пісень і класичних творів – до сучасної вокально-хорової музики. Колектив веде музично-просвітницьку діяльність. У закладі започаткована традиція проведення обласних практикумів-семінарів, де бакалаврський хор презентує тематичну програму для вчителів музичного мистецтва, керівників шкільних вокально-хорових колективів Вінницької області.

Так, у 2018 році, відбувся семінар-практикум «У колі канонів». Семінар ставив за мету популяризувати хорове мистецтво в школах, а саме в шкільних хорах; залучити дітей та молодь до вивчення спадщини світового хорового мистецтва; ознайомити з методикою та досвідом роботи хорових колективів Вінниччини. На той час в Україні, а саме у Львові, вже 9-тий рік поспіль проводився фестиваль «Співаємо канон», на якому щорічно збиралося до сорока хорових колективів, географія фестивалю була досить широкою, проте Вінницька область жодного разу не брала у ньому участі. Ідею популяризації канонів в нашому регіоні підтримав і хор «Мелос». До учасників семінару звернувся з відеопривітанням один із організаторів фестивалю, львівський хормейстер та педагог Є. Карпович, який наголосив на важливості використання форми канону для розвитку дитячого багатоголосного співу.

У програмі семінару прозвучали хорові та інструментальні канони для учнів молодших, середніх та старших класів у виконанні: бакалаврського хору

«Мелос»; фольклорного вокального ансамблю «Пацьорки» ВГПІК (керівник – Городецька В.Й.); хору молодших класів «Сріблясті дзвіночки» ЗОШ № 25 ВМР (керівник – Слободянюк А.В.); вокального ансамблю «Камертон» ЗОШ № 27 ВМР (керівник – Філінова О.В.); хору «Щедрик» НВК №1 м. Немирів (керівник – Блідченко А.В.). Кульмінацією семінару стало виконання відомого канону В.А. Моцарта «Dona nobis pacem» зведеним хором усіх учасників семінару під керівництвом почесного гостя – Н.Є. Кравцової, художнього керівника народної жіночої хорової капели ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, кандидата педагогічних наук, доцента кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти.

В рамках семінару також відбулась презентація нотної хрестоматії «У колі канонів», до якої увійшли канони, побудовані на музичному матеріалі пісень різних народів світу, авторські канони, а також канони, які входять в репертуар шкільних та студентських хорових колективів Вінниччини. Сподіваємось, що використання хрестоматії в роботі допоможе подолати хоровим колективам бар'єр, який перешкоджає перейти на більш високий рівень хорового виконавства.

У 2019 році вчителів музичного мистецтва Вінниччини об'єднав семінар-практикум за темою «Класичний кросвер: на перехресті жанрів». Мета семінару-практикуму: знайомство з сучасним музичним напрямком «класичний кросвер» та можливостями використання його елементів у діяльності шкільного хору, ансамблю; пропагування вокально-хорового мистецтва у загальноосвітніх навчальних закладах; обмін досвідом, налагодження творчих контактів між керівниками дитячих вокально-хорових колективів. У програмі прозвучали хорові твори Вольфганга Амадея Моцарта, Ллойда Уеббера, Джона Кандера, Карла Дженкінса, Луччо Далла у виконанні бакалаврського хору «Мелос». Почесні гості семінару-практикуму – Христина Бедзір (викладач Вінницького коледжу культури і мистецтв ім. М. Леонтовича, головний диригент Вінницького академічного міського камерного хору ім. Віталія Газінського); Олександр Онофрійчук – соліст Вінницької обласної філармонії, фіналіст шоу «Голос країни-2»;

Аліна Барановська – вчитель музичного мистецтва, керівник хорового гуртка та вокального ансамблю (старша група) НВК: ЗШ I-III ступенів – гуманітарно-естетичний колегіум №29 ВМР

Незмінна ведуча семінарів-практикумів – кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри теорії та методики музичного виховання Світлана Іскра.

Хоровий колектив – учасник міжнародних конкурсів та проєктів. У 2019 році хор «Мелос» став лауреатом II ступеня X Міжнародного вокально-хорового фестивалю-конкурсу «Хай пісня скликає друзів», який проводився в рамках Міжнародного культурно-мистецького проєкту "Схід+Захід = Мир" (м.Чернівці). У 2020 році – лауреатом Міжнародного дистанційного конкурсу Jiskra (Прага) - I місце.

2023 рік – участь у міжнародному хоровому проєкті «Хори за мир». Хор доєднався до світового челенджу заклику світу до миру.

Учасниками хору є не тільки студенти – майбутні вчителі музики, а й їх викладачі. Завдяки цій співпраці педагоги діляться своїм практичним досвідом, а здобувачі освіти відчують себе рівноправними учасниками хорової спільноти. Творче кредо колективу – пізнання світу і себе у музичній співтворчості.

Miserere

Антоніо Лотті
(Antonio Lotti)
(1667-1740 pp.)

♩ = 80

Soprano

Alto

Tenoro

Basso

Mi - se - re -

Mi - se - re - re

Mi - se - re - re, mi - se - re - re

Mi - se - re - re, mi - se - re - re

7

S.

A.

T.

B.

re me - i De - us, se - cun-dum

me - i De - us, se - cun-dum

me - i De - us, se - cun-dum

me - i De - us, se - cun-dum

Miserere

12

S. mag - num mi - se - ri - cor - di-am, mi - se - ri - cor - di-am

A. mag - num mi - se - ri - cor - di-am, mi - se - ri - cor - di - am

T. 8 mag - num mi - se - ri - cor - di-am, *mf* mi - se - ri - cor - di-am

B. mag - num mi - se - ri - cor - di-am, mi - se - ri - cor - di-am

17

S. tu - am. mi - se-ra - ti-o-num

A. tu - am. Et se - cundum mul-ti - tu - dinem mi - se-ra - ti -

T. 8 tu - am. Et se - cun-dum mul-ti - tu - di - nem mi - se-ra ti -

B. tu - am. mi - se-ra - ti - o - num *rit.*

23

S. tu - a - rum, de - le i - ni - qui-ta-tem me - am. *rit.*

A. o-num tu - a - rum, de - le i - ni - qui-ta-tem me - am. *rit.*

T. 8 o - num tu a - rum, de - le i - ni - qui-ta-tem me - am. *rit.*

B. tu - a - rum, de - le i - ni - qui-ta-tem me - am.

Концерт №3

I частина

Д. Бортнянський

Maestoso ♩ = 80

Soprano

Alto

Гос - поди! - Гос - поди! Си - лою Тво - є - ю

S.

A.

Воз - ве - се - лить - ся - цар, Воз - ве - ве - лить - ся цар, воз - ве - се - лить - ся

Воз - ве - се - лить - ся цар, воз - ве - се - лить - ся

S.

A.

воз - ве - се - лить - ся цар, воз - ве - се - лить - ся цар, воз - ве - се - лить - ся

цар, цар, цар

S.

A.

цар, воз - ве - се - лить - ся цар воз - ве - се - лить - ся цар і о спа -

і о спа -

S.

A.

се - ні - ї тво - їм воз - ра - ду - єть - ся - воз -

се - ні - ї тво - їм воз ра - ду - єть - ся, воз - ра -

Концерт №3

17

S. - ра - - ду-єть - ся- зе - ло. Гос - по-ди, си - ло-ю Тво -

A. - - ду-єть - ся зе - ло. Гос - по-ди, си - ло-ю Тво -

21

S. є - ю во-ве - се - лить - ся цар і о спа се - ні-ї тво - єм воз -

A. є - ю во-ве - се - лить - ся цар і о спа - се - ні-ї тво - єм воз

24

S. ра - ду - єть - ся зе - ло воз - ра - ду - єть - ся зе -

A. ра - ду - єть - ся, воз - ра - ду - єть - ся ве - ло воз -

27

S. ло, воз - ра - ду - єть - ся зе - ло, воз -

A. ра - - - ду - єть - ся зе - ло, воз - ра - дується, воз -

30

S. ра ду - єть - ся ве - ло, воз - ра - ду - єть - ся воз -

A. ра - ду - єть - ся зе - ло

Концерт №3

32

S. ра - ду - єть - ся зе - ло, воз - ра -

A. і о спа - се - ні - ї тво - єм воз -

35

S. ду - єть - ся зе -

A. ра - ду - єть - ся воз - ра - ду - єть - ся зе -

38

S. ло, воз - ра - ду - єть - ся зі - ло.

A. ло, воз - ра - ду - єть - ся зе - ло.

Ave, Maria

В. Кармінський

Moderato

S
A
T
B

p A - ve, Ma - ri - a, gra - zi - a ple - na. A - ve, Ma -

This system contains the first five measures of the piece. It is written for four voices (Soprano, Alto, Tenor, Bass) in 4/4 time. The tempo is marked 'Moderato'. The lyrics are 'A - ve, Ma - ri - a, gra - zi - a ple - na. A - ve, Ma -'. The music features a steady harmonic accompaniment with the voices singing in parallel motion.

6
S
A
T
B

mp ri - a a - - - *p* Do - mi - nus te - cum,

This system contains measures 6 through 11. It continues the vocal lines with the lyrics 'ri - a a - - - Do - mi - nus te - cum,'. The dynamics shift from mezzo-piano (*mp*) to piano (*p*). The accompaniment includes a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand.

11
S
A
T
B

A - ve, Ma - ri - a, Be ne - dic - ta Ma - ri - a. -

This system contains measures 12 through 15. The lyrics are 'A - ve, Ma - ri - a, Be ne - dic - ta Ma - ri - a. -'. The music continues with the same harmonic structure, featuring sustained chords and moving vocal lines.

16
S
A
T
B

p poco più mosso
a. San - cta, Ma - ri - a, Ma - ter De - i,

This system contains measures 16 through 20. The tempo is marked 'poco più mosso' (a little more motion). The lyrics are 'a. San - cta, Ma - ri - a, Ma - ter De - i,'. The music transitions to a new key signature of one sharp (F#) and a new time signature of 3/8.

21
S
A

mp *mf* *Con passione* *f*
San - cta, Ma - ri - a, Ma - ter De - i, San - cta, Ma -

This system contains measures 21 through 25. The lyrics are 'San - cta, Ma - ri - a, Ma - ter De - i, San - cta, Ma -'. The dynamics are marked *mp*, *mf*, and *f*. The tempo is 'Con passione' (with passion). The music features more complex harmonic textures and melodic development.

Ave, Maria

26

S ri - a, o - to - pro - no - bis. San - cta, Ma - ri - a,

A

31 *mf*

S Ma - ter De - i, o - ro - pro - no - bis, Ma - ter

A

36 *rit.* *p* **Tempo primo**

S De - i. A - ve, Ma - ri - a, gra - zi - a ple - na.

A

41 *p*

S A - ve, Ma - ri - a, a. Do - mi - nus,

A

T

B

46 *largando*

S te - cum, A - ve, Ma - ri - a, Be - ne - dic - ta

A

T

B

51 *mp* *rit.* *p*

S Ma - ter De - i, a - men, a - men.

A

T

B

Ave Maria

Ян Вермулст
(Jan Vermulst)
(1925-1994 pp.)

pp

Soprano

A - ve Ma - ri - a, gra - ti - a ple - na. Do - mi - nus

Alto

pp

A - ve - Ma - ri - a, gra - ti - a ple - na. Do - mi - nus

Tenoro

pp

A - ve Ma - ri - a, gra - ti - a ple - na. Do - mi - nus

Basso

pp

A - ve - ma - ri - a, gra - ti - a ple - na. Do - mi - nus

6

S.

te - cum be - ne - dic - ta tu in mu - li - e - ri - bus,

A.

te - cum be - ne - dic - na tu in mu - li - e - ri - bus,

T.

te - cum be - ne - dic - ta tu in mu - li e - ri - bus,

B.

te - cum be - ne - dic - ta tu - in mu - li - e - ri - bus,

Ave Maria

10

S. et be - ne - dic - tus fruc-tus vent-ris tu - i ,

A. et be - ne - dic - tus fruc-tus vent-ris tu - i ,

T. *p* et be - ne - dic - tus fruc - tus vent - ris tu - i ,

B. et be - ne - dic - tus fruc - tus vent - ris tu - i ,

15

S. *rit.* Je - - - sus. *a tempo* Sanc - ta Ma - ri - a ,

A. *p* Je - - - sus. *pp* *p* Sanc - ta Ma - ri - a ,

T. *p* Je - - - sus. *pp* *p* Sanc - ta Ma - ri - a ,

B. Je - - - sus. Sanc - ta Ma - ri - a ,

20

S. Ma - ter De - i, o - ra - pro - no - bis pec - ca -

A. Ma - ter De - i, o - ra - pro - no - bis pec - ca -

T. Ma - ter De - i, o - ra - pro - no - bis pec - ca -

B. Ma - ter De - i, j - ra - pro - no - bis pec - ca -

Ave Maria

25

S. to - ri - bus, nuns et in ho - ra mor - tis no - strae.

A. to - ri - bus, nuns et in ho - ra mor - tis no - stra.

T. to - ri - bus nuns et in ho - ra mor - tis no - strae.

B. to - ri - bus nuns et in ho - ra mor - tis no - strae.

29

S. A - men. A - men. *pp*

A. A - men. A - men.

T. A - men. A - men. *pp*

B. A - men. A - men.

Viva tutte le vezzose

Феліче Джардіні
(Felice Giardini)
(1716-1796 pp.)

♩ = 95

Soprano

Vi - va tut - te le vez - zo - se, vi - va tut - te le vez - zo - se, vi - va

Alto

Vi - va tut - te le vez - zo - se, vi - va

Basso

5

S.

tut - te le vez - zo - se, donne a - ma - bi - ligra - zio - o - se, che non han - no cru - del -

A.

tut - te le vez - zo - se, donne a - ma - bi - ligra - zio - o - se, che non han - no cru - del -

B.

10

S.

ta, che non han - no cru - del - ta! Vi - va sem -

A.

ta, che non han - no cru - del - ta! Vi - va sempre, vi - va,

B.

Viva tutte le vezzose

16

S.
- - - pre, la mag - gior fe - li - ci - ta: le vez -

A.
vi - va, che da lo - ro sol - de ri - va, la mag - gior fe - li - ci - ta: le vez -

B.

21

S.
zo - se, le vez - zo - se Vi - va tut - te le - vez -

A.
zo - se, le - vez - zo - se Vi - va tut - te le - vez -

B.
Vi - va, vi - va, Vi - va, vi - va!

26

S.
zo - se, donne a - ma - bi-li gra - zio - o - se, che - non han - no cru - del -

A.
zo - se, donne a - ma - bi-li gra - zio - o - se, che - non han - no cru - del -

B.

30

S.
ta, che - non han - no cru - del - ta!

A.
ta, che - non han - no cru - del - ta!

B.

Uns`re kleine Nachtmusik

Музыка В.- А. Моцарта

Слова та обробка Л. Майєрхофера

C

1. Seht und hört, heut` ma-chen wir Mu-sik, seht und hört ein ganz be - son - d`res Stüet.
2. Wolf-gand A - ma - de - us, Do Mi So, Wolf-gan A - ma - de - us maech us Froh.
3. Fröh-lich stim - met al - le mit uns ein, du und ich und Mo-zart, das ist fein.

A I
A II

[illegible]

8

lie - be sie, mit ih - rem pa pa pa pa pa pa pa pa pa. ja, die klei - ne

pa pa pa pa pa pa pa pa pa. ja, die klei - ne

pa. ja, die klei - ne

11

Me - lo - die, mit ih - rem Charme und Chic ist uns' - re klei - ne Nacht - mu - sik.

Me - lo - die, mit ih - rem Charme und Chic ist uns' - re klei - ne Nacht - mu - sik.

Me - lo - die, mit ih - rem Charme und Chic ist uns' - re klei - ne Nacht - mu - sik.

Дударик

українська народна пісня

обр. М. Леонтовича

Moderato *mf*

Soprano Alto

Ді - ду мій, ду - да - ри - ку, ти ж, бу - ло, се - лом і - деш,

mf

Tenore Basso

Ді - ду мій!

4

S. A

ти ж, бу - ло, в ду - ду гра - єш, те - пер те - бе не - ма - є, ду - ду тво - я гу - ля - є,

T. B.

7

S. A

і пи - щі - кт зос - та - ли - ся, каз - на ко - му дос - та - ли - ся. Ді - ду мій, ду - да - ри - ку.

f

T. B.

f

10

S. A

ти ж, бу - ло, се - лом і - деш, ти ж, бу - ло, в ду - ду гра - єш. те - пер те - бе не - ма - є,

T. B.

Дударик

13

S. A. ду - ду тво - я гу - ля - є, і пи - щи - ки зос - та - ли - ся, каз - на ко - му дос - та - ли - ся.

B.

16

S. A. *p* Ді - ду мій, ду - да - ри - ку, те - пер те - бе не - ма - є. ду - да тво - я гу - ля - є. пер. ма. ти ж, бу - ло се - лом і - деш, і пи - щи - ки зос - та - ли - ся, каз - на ко - му дос - та - ся.

B.

19 *mf* Ді - ду мій, ду - да - ри - ку, ти ж, бу - ло. се - лом - і - деш, ти ж, бу - ло в ду - ду гра - єш,

S. A.

Ммм...

T. *mf*

B.

22 - те - пер те - бе не - ма - є, - ду - да тво - я гу - ля - є, і ни - щи - ки зос - та - ли - ся,

S. A.

T. B.

25 каз - на ко - му дос - та - ли - ся.

S. A. Ду! *pp* Ді - ду - мій!

T. B. *mp* Ді - ду мій, ду - да - ри - ку!

Чого, Івасю, змарнів ?

українська народна пісня

обр. М. Леонтовича

Soprano

mp 1. Чо-го, І - ва - сю, змар-нів, змар-нів? Чо - го шу - ка - єш
2. Ой, тво - ї во - ли дав - но в шко-ді, що й у Ма - ру - сі
3. Ойтам Ма - ру - ся во - ли гна - ла, со - бі І - ва - ся

Alto

Tenore

mp 1. Чо-го, І - ва - сю, змар-нів змар-нів? Чо - го шу - ка - єш
2. Ой тво - ї во - ли дав - но в шко-ді, що й у Ма - ру - сі
3. Ойтам Ма - ру - ся во - ли гна - ла, со - бі І - ва - ся

Basso

S.

во - лів, во - лів? 4. Ой ти, І - ва - сю, сер - це -
на вго - ро - ді. 5. Ой не так лич - ко, як ти -
впо-до - ба - ла.

A.

p

T.

во - лів, во - лів? 4. Ой ти, І - ва - сю, сер - це -
на вго - ро - ді. 5. Ой не так лич - ко, як ти -
впо-до - ба - ла.

B.

Чого, Івасю, змарнів ?

12

S. мо - є, спо - до - ба - ло - ся лич - ко тво - є.
са - мий, мов на па - пе - рі на - пи - са - ний.

A.

T. мо - є, спо - до - ба - ло - ся лич - ко тво - є.
са - мий, мов на па - пе - рі на - пи - са - ний.

B.

mf Ой - - - - !

17

S. 6. Ой, на па - пе - рі, па - пе - роч - ку,
7. На тон - кім бі - лім сер - па - ноч - ку,

A.

21

S. на тон - кім бі - лім, сер - па - ноч - ку.
Ой ти, І - ва - не, мій па - ноч - ку.

A. Ой - - - - ой!

p

Чого, Івасю, змарнів ?

Meno mosso

25

S. 1. Чо - го, І - ва - сю, змар - нів, змар - нів?

A. *pp*

T. змар - нів змар - нів?

B.

29

S. Чо - го шу - ка - єш во - лів, во - лів.

A.

T. Чо - го шу - ка - єш во - лів, во - лів.

B.

1. Чого, Івасю, змарнів, змарнів
Чого шукаєш волів, волів?
2. Ой, твої воли давно в шкоді,
Що й у Марусі на вгороді.
3. Ой, там Маруся воли гнала,
Собі Івася вподобала.
4. "Ой ти, Івасю, серце моє
Сподобалося личко твоє.
5. Ой, не так личко, як ти самий,
Мов на папері написаний.
6. Ой, на папері паперочку,
На тонкім білім серпаночку
7. На тонкім білім серпаночку,
Ой ти, Іване, мій паночку!"

Нарвала квіточок

українська народна пісня

Andantino ♩ = 80

обр. М.Д. Леонтовича

1. Нар - ва - ла кві - то - чок, не за - ти -

Нар - ва - ла кві - то -

Нар - ва - ла кві - то - чок не за -

- ка - ла - ся, Кли - ка - ла ми - ло - го не док -

чок

ти - ка - ла - ся, кли - ка - ла ми - ло - го - не док -

10

ли - ка - ла - ся

ли - ка - ла - ся.

2. Ой, здається мені, що лісок невисок,
Чогось не доходить до милого голосок.

3. Бодай ти, діброво, не зелена була!
По тобі ходила - заблудилася.

Ой ти, жайворонку

українська народна пісня

обр. В. Герасимчука

♩ Помірно ♩ = 90

Soprano
Alto

p 1. Ой ти, жай - во - рон - ку, ран - ня - я пта - ши - но.
2. Ой чо - го ж так ра - но з ви - ру ви - лі - та - єш?
3. За - жу - рив - ся хло - пець по хо - ро - шій дів - ці.

Tenore
Basso

5 *rit.*

S.
A. Ра - но - ра-нень - ко, ран - ня - я пта - ши - но.
Ра - но - ра-нень - ко, з ви - ру ви - лі - та - єш?
Ра - но - ра-нень - ко, по хо - ро - шій дів - ці.

T.
B.

Fine

9 *mf*

S.
A. Рос - ла, пе - ре - рос - ла.
дав - но за - між піш - ла.

T.
B.

4. Вже тво - я дів - чи - на, рос - ла, пе - ре - рос - ла.
5. Рос - ла, пе - ре - рос - ла - дав - но за - між піш - ла.

13

S.
A. Ра - но - ра-нень-ко, *tr* рос - ла, пе - ре - рос - ла.
Ра - но ра-нень-ко, дав - но за - між піш - ла.

T.
B.

Летіла зозуля

українська народна пісня

обр. Ю. Куліка

♩ = 78

Soprano

p 1. Ле - ті - ла зо - зу - ля та й ста - ла ку - ва - ти. Ой, то не зо - зу - ля,

Alto

4

S. то - рід - на - я ма - ти. Ой, то не зо - зу - ля, то - рід - на - я ма - ти

A.

7

f S. 3. Як-би ма-ти зна - ла. Ой! Во-на б пе-ре - да - ла

f A. 3. Як-би ма - ти зна - ла я - ка мо - я бі - да, во - на б пе - ре - да - ла

10

S. го - роб - чи - ком хлі - ба, *p* во - на б пе - ре - да - ла го - роб - чи - ком хлі - ба.

A. го - роб - чи - ком хлі - бі.

Летіла зозуля

13

S. *ff* 4. Гороб - чи-ком хлі - ба, го - луб - ко - ю со - лі. Ой, ма - ма ой ма - мо

A. *sub. p* ой, ма - мо, ой, ма - мо ,

16

S. як важ - ко без до - лі! Ой, ма - мо, ой, ма - мо, *p* як важ - ко без до - лі.

A. як важ - ко без до - лі! Ой, ма - мо, ой, ма - мо , як важ - ко без до - лі.

rit.

1. Летіла зозуля
Та й стала кувати
Ой, то не зозуля,
То рідная мати (двічі).

2. Ой, то не зозуля,
То рідная мати,
Вона прилетіла
Дочку рятувати (двічі).

3. Якби мати знала,
Яка моя біда,
Вона б передала
Горобчиком хліба (двічі).

4. Горобчиком - хліба,
Голубкою - солі.
Ой, мамо, ой, мамо,
Як важко без долі (двічі).

Ой, на горі льон

З циклу "Весняні забави"

Г. Гаврилець

Soprano

1. Ой, на го - рі льон, льон, по до - ли - ні мак, мак, ті - ї на - ші ма - ко - ви - ці

Alto

Ой. на го - рі, по до - ли - ні, ті - ї на - ші

4

S.

о - ра - ти би так, так. На го - рі, до - ли - ні,

A.

ма - ко - ви - ці. 2. Ой, на го - рі льон, льон, по до - ли - ні мак, мак,

7

S.

льон, льон, льон, мак, мак, мак. 3. Ой, на го - рі льон, льон,

A.

ті - ї на - ші ма - ко - ви - ці во - ло - чи - ти так, так. На го - рі,

10

S.

по до - ли - ні мак, мак, ті - ї на - ші ма - ко - ви - ці сі - я - ти би так, так. —

мак, ті ма - ко - ви - ці

A.

до - ли - ні, ті - ї ма - ко - ви - ці —

13

S.

ті - ї - сі - я - ти так. - 4. Ой, на га - рі льон, льон,

A.

ті - ї сі - я - ти так.

©Нотна бібліотека КЗВО "ВГПК"

Ой, на горі льон

16

S. - по до - ли - ні мак, мак, ті - ї на - ші ма - ко - ви - ці по - ли - ва - ти так, так.

A.

19

S. - Ті - ї на - ші ма - ко - ви - ці по - ли - ва - ти так, - так. 5. Ой, - на го - рі льон, льон,

A.

22

S. - по до - ли - ні мак, мак, ті - ї на - ші ма - ко - ви - ці зби - ра - ти би так, так.

A.

25

Solo

25

S. Зай - чи - ку, зай - чину, тима ле - сень - кий

A. - Ті - ї на - ші ма - ко - ви - ці зби - ра - ти би так, так. Так, так, так, так, так, так.

Зай - чи - ку, зай - чину, тима ле - сень - кий.

28

Solo

28

S. Зай - чи - ку, зай - чи - ку,

A. Ой, на го - рі льон, льон, по до - ли - ні мак, мак, а... - -

Ой, льон мак. Зай - чи - ку, зай - чи - ку.

Ой, на горі льон

31

Solo

ти ма-ле - сень - кий

S.

- Ой, на го - рі льон, - льон, по - до - ли - ні -мак, мак,

A.

ти ма-ле - сень - кий. Льон, льон мак, мак,

34

Solo

Зби - ра - ти би так, так.

S.

- ті - ї на - ші ма - ко - ви - ці зби --ра - ти би так, - так.

A.

ма - ко - ви - ці

36

Solo

Зби - ра - ти би так, так, так!

S.

Зби - ра - ти би так, так, так!

A.

Тихо над річкою

муз. П. Батюка

сл. С. Черкасенка

обр. А. Іванюри

S
A

Чоловічі
голоси

Ти - хо над річкою в нієнь - ку темнучо спить за - ча - ро - ва - ний ліс. —

Спить за - ча - ро - ва - ний ліс,

6 Ніжно шепочевін каз-ку та - єм-ну-ю сум-но зіт - ха вер - бо -

тем-ний ліс. вер - бо...

11 ліз. Ніжно ше-по-че він каз-ку та - єм-ну-ю,

сум - но зіт - ха вер - бо - ліз ше-по-че він каз-ку та - єм-ну-ю

15 сум-но зіт - ха вер - бо - ліз А - -

Ніч - ка роз си - па - ла

21 а - - Ось во - ни в річ - ці на дні

зо - рі зло - тис - ті - ї, ось во - ни в річ - ці на дні, во - ни

Тихо над річкою

26

Пла - чуть бе - ре - зи по той бік сріб - лис - ті - ї
в річ - ці на дні. Бе - ре - зи по той бік сріб - лис - ті - ї

31

зда - ле - ка ли - нуть піс - ні Пла - чуть бе - ре - зи по
зда - ле - ка ли - нуть... зда - ле - ка ли - нуть піс - ні. бе - ре - зи по

37

той бік сріб - лис - ті - ї зда - ле - ка ли - нуть піс - ні.
той бік сріб - лис - ті - ї, зда - ле - ка ли - нуть піс - ні.

Тихо над річкою
В ніченьку темную
Спить зачарований ліс.
Ніжно шепоче він
Казку таємную
Сумно зітха верболіз.

Нічка розсипала
Зорі злотистії,
ось вони в річці на дні.
Плачуть берези
По той бік сріблестії
Здалека линуть пісні.

Мамина колискова

Сл. та муз. Наталя Балинська

Soprano

p Ууу.. 1. Сні-ги кру-гом, ві-ють віт-ри, а за вікном свіч-ка го-рить.

Alto

6

S. Ма-ма ди-тинонь - ку ко - ли - са - є, ти-хень-ко піс - ню ї - ї спі - ва - є.

A.

10

S. Ааа. - а.. - а... -

A.

14

S. *mf* 2.-Ось за вік-но вже о --сінь прий-шла, в садяб-лу - не - вий- да-ри при-нес - ла.

A.

Мамина колискова

18

S.

A.

-Зно - ву ма - лень - ка - ди - ти - нонь - ка є, - зно - ву ма - ту - сі пос -

Знов ма - лень - ка ди - тин - ка - є, зно - ву ма - ту - сі

21

S.

A.

нать не - да - є. 3. Не - на - че сон, - про - ле - ті - ли - ті дні. - Вже ві - діг - ра - ли вес -

спать не - да - є. спать не - да - є.

25

S.

A.

- сі - лля гуч - ні. В кожно - ї до - неч - ки ди - тяг - ко є, - ово - їй ма - ту - сі пос -

р

29

S.

A.

нать не - да - є. 4. Ой спи, ди - ти - нонько, зо - рі - в га - ю, - я ж то - бі пі - сеньку

Ой! зо - рі - в га - ю. Ой!

33

S.

A.

- по - да - ру - ю. Ї - ї ма - ту - ся ме - ні спі - ва - ла ме - не ма - ле - сеньку

Ме - не

37

S.

A.

- ко - ли - са - ла. 5. В ній ся - ють зо - рі і по - ле шумить. - В ній по - дих віт - ру і

ко - ли - са - ла. - - - - -

Мамина колискова

41

S. - не - ба бла-кить. - В ній теп-- лі ма - - ми - ні ру - ки жи - вуть,

A. не - ба бла-кить, не - ба. У..

44

S. - і піс - ню в сер - ці мо - їм бе - ре - жуть. В ній теп - лі ма - ми-ні

A. і піс ню в сер ці мо їм бе ре жуть.

47

S. ру - ки жи - вуть, і піс - ню в сер - ці мо - їм бе - ре - жуть. *meno rit. ten. ten.*

A.

1. Сніги кругом, віють вітри
А за вікном свічка горить.
Мама дитиноньку колисає
тихенько пісню її співає.
Ааа...
2. Ось за вікно вже осінь прийшла,
В сад яблуневий дари принесла.
Знову маленька дитинонька є,
Знову матусі поспать не дає.
3. Неначе сон пролетіли ті дні,
Вже відіграли весілля гучні.
В кожної донечки дитятко є,
Своїй матусі поспать не дає.
4. Ой, спи, дитинонька, зорі в гаю,
Я тобі пісеньку подарую,
Її матуся мені співала,
мене малесеньку колисала.
5. В ній сяють зорі і поле шумить,
В ній подих вітру і неба блакить.
В ній теплі мамині руки живуть,
І пісню в серці моїм бережуть.

Ой, на горі сніг біленький

Муз. В. Стеценка

сл. народні

обр. О. Токар

Повільно ♩ = 80

Solo

S
A

1. Ой, на го-рі сніг біленький, сніг бі-ленький, десь по-ї-хав мій миленький, мій милень-кий

T
B

5

f *rit.* *p* a tempo

Десь по-ї-хав та й не-ма-є, та й не-ма-є, сер-це з жа-лю зав-ми-ра-є,

9

Solo

зав-ми-ра-є. Сер-це з жа-лю зав-ми-ра-є, зав-ми-ра-

13

є.

2. Очі чор-ні, мов тер-но-чок, мов тер-но-чок, бро-ви рів-ні, мов шну-ро-чок,

17

f

мов шну-ро-чок, лич-ко бі-ле ру-м'я-не-є ру-м'я-не-є,

Ой, на горі сніг біленький

20 *p* *a tempo*

сер - це мо - є ко - ха - не - є, ко - ха - не є.

24 Solo

3. Поки те - бе не лю - би - ла то спо - кій - но в сві - ті жи - ла.
По - ки те - бе не - лю - би - ла Ой!

27 *ff* *rit.* *sub. p*

А те - пер я гір - ко пла - чу, Гір - ко пла - чу! А -
то щас - ли - вов сві - ті жи - ла. ааа Гір - ко пла - чу! По - ки те - бе

31 *ad lib* *rit.*

а - а! Ой, на го - рі сніг бі - лень кий.
не по - ба - чу не по - ба - чу!

Caruso

муз. і сл. Л. Далла

аранжування для хору П. Струця

переклад для жіночого хору І. Годної

♩ = 80

Solo

Soprano

Alto

py... py - py - py

4

Solo

S.

A.

Qui do-ve it mare luc-ci-ca e - ti - ra

7

Solo

S.

A.

for - te il ven-to sul-la vec-chia ter-raz-za da-van-ti golfodi Sur-ri - en-to ,

Caruso

10

Solo

un uo-mo ab-brac-cia una ra - ga - zza do-po-che a - ve-va pian - no

S.

A.

12

po - i - si schi-aris-ce la vo-ce è rico min - cis il can - to/

S.

A.

14

Te - vo - jo be - ne as - sai,

S.

A.

16

ma - tan - to tan - to be - ne - as - sai. eu - na ca - te - na

S.

A.

19

Solo

or - ma-i, che sciog-lie il san - din-te ve-ne sa-i.

S.

A.

22

Vi-de le lu-ci in mez-zo al ma-re, pen-so alle not-ti la in A-me-ri - ca,

S.

A.

24

ma-e - ra - no so-lo le lam-pa-re e la bian-ca scia di un - e - li - ca,

S.

A.

26

gu - ardi neg - li oc - chi la - ra - gaz - za, queg - li occhi verdi come il ma-re,

S.

A.

28

Solo

po-i all-im-prov-vi-so us ci u - na lac-ri-ma e lui credettedi af - fo - ga - re.

S.

A.

30

S.

- Te vo - jo be - ne as-sai, ma tan-to tan - to be - ne sai.

A.

Te vo - jo be - ne as sai ma tan - to be - ne sai eu

34

S.

eu - na ca - te - na or-mai, sciog - lie sangue din - te

S.

eu - na ca - te - na or - mai, che sciog - lie dinte

A.

na ca te - na or - mai che sciog - lie dinte

37

S.

ve - ne sai. Ma due oc - chi ti gu - ar - da - no, co - si vi -

S.

ve - ne - sai. Yy... y - - -

A.

ve - ne sai. Py py - - - py - -

39

Solo

ci-ni e ve-ri, ti fan scor-da-re le pa-ro-le, con-fon-do no i pen-sieri.

S.

A.

py

42

f Te vo - jo be - ne as sai ma tan - to tan - to

S.

A.

f Te vo - jo be - ne as ma tan - to tan - to

45

be - ne sai, eu - na ca - te - na or - mai

S.

A.

be - ne sai eu - na ca - te - na or - mai

48

mf che scfo - gie il san - gue ve - ne sai.

S.

mf

A.

y - y - y - y.

Біографічні довідки про композиторів

Антоніо Лотті (*Antonio Lotti*) (1667-1740 рр.) – видатний італійський композитор та органіст епохи бароко. Автор 8 ораторій та 24 опер, а також численних творів духовної музики.

Антоніо Лотті народився у Венеції у родині придворного капельмейстера. Першим учителем музики став йому батько. З хоровим мистецтвом А. Лотті був пов'язаний з юнацького віку, спочатку як співак, а потім – як капельмейстер (у соборі святого Марка у Венеції). Пізніше композитора було запрошено до Дрездена. Паралельно він займався педагогічною діяльністю. Серед його учнів Ф. Гаспаріні, Б. Галуппі, Б. Марчелло та інші.

Антоніо Лотті є представником Венеціанської школи, яка розвивалася протягом багатьох десятиліть, з середини XVI і аж до середини XVII століття і мала загальноєвропейське значення. Одним із найяскравіших представників цієї школи став Клаудіо Монтеверді. Характерним для творів композиторів венеціанської школи є надання особливої ролі хроматизму і контрастам – як динамічним, так і тембральним. Ці особливості присутні й у творчості Лотті. Як шанувальник хроматизму, він перший став вводити у свої духовні твори зменшений септакорд, який до цього вважався надбанням світської музики.

Творча спадщина композитора представлена головним чином вокально-хоровим жанром. Він писав як духовну, так і світську музику. До світських творів відносяться 24 опери та близько 50 кантат. Духовну музику представлено численними месами, мотетами, антифонами. Але найвідомішими духовними творами стали «Benedictus», «Miserere», «Crucifixus». Вони відрізняються щирістю віри, глибиною почуття.

Дмитро Степанович Бортнянський (1751-1825 рр.) – один із багатьох видатних українців, чиї імена свого часу прославили Російську імперію, а згодом їх було привласнено сучасною Росією. Проте, подібно до багатьох його видатних співвітчизників, Бортнянський, котрий більшу

частину життя прожив далеко від батьківщини, тим не менше, був і залишається українцем та яскравим представником української культури, який зумів вдало поєднати кращі здобутки сучасної йому європейської музичної школи та вітчизняний мелодійний спадок. Створив новий тип хорового концерту.

Дмитро Бортнянський народився у гетьманській столиці Глухові у сім'ї міщанина, який мав коріння у Західній Україні. Здобувши початкову освіту у славетній Глухівській співацькій школі, юнаком відправлений на навчання до Санкт-Петербурга як здібний півчий, Бортнянський ввійшов до когорти численних українців, які творили державність, науку, культуру імперії.

Навчаючись у керівника хорової капели у Санкт-Петербурзі – Бальдессаре Галуппі, Бортнянський проявив надзвичайні здібності, що дало можливість вчителю узяти його з собою до Італії, де молодий композитор отримував освіту, зокрема, у знаменитій Болонській академії, де у той же період вчився Вольфганг Амадей Моцарт. Саме в Італії, подібно до Моцарта, Бортнянський почав писати класичні опери на античні сюжети, які йшли у венеційському театрі «Сан Бенедетто».

Повернувшись до Санкт-Петербурга у віці двадцяти восьми років, композитор розпочав кар'єру, працюючи від придворного капельмейстера, до директор придворної капели. Цю посаду він обіймав до смерті у 1825 р.

Капела за часів Бортнянського складалася переважно з колишніх учнів його рідної Глухівської співацької школи, і сягнула надзвичайно високого мистецького рівня. Вершиною його творчості є саме хорові твори – передусім, духовні. І якщо світська музика композитора виконується хоча і регулярно, але нині є відома переважно знавцям, то його духовний вокальний спадок є надзвичайно популярним серед широкого загалу і сьогодні. Свіжість музичного трактування літургійних текстів і глибина молитовного переживання Дмитра Бортнянського – основні характеристики духовного спадку композитора.

Бортнянський був першим музикантом-українцем, який отримав вищу освіту за кордоном; першим композитором у Російській імперії, чиї твори

стали виходити друком. Він був і залишається одним з найяскравіших представників європейської світської і духовної музики, чий твори ніколи не втрачали характерні національні риси. Його феномен до сьогоднішнього дня не має історичних аналогів і є безцінним спадком вітчизняної музичної культури.

Ян Вермульст (Jan Vermulst) (1925-1994 рр.) був римо-католицьким церковним музикантом і композитором. Він створив більше трьохсот переважно церковних музичних творів і написав кілька світських хорових творів. Він був органістом і капельмейстером церкви Богоматері в Хелмонді (Нідерланди). Вермульст вивчав церковну музику в Тілбурзькій консерваторії, а потім композицію у нідерландського композитора Оскара ван Гемеля. Його перші церковні музичні композиції базувалися на латинських текстах, але після II Ватиканського собору (1962-1965) він писав переважно композиції народною мовою. У музичному плані він не був новатором: творив у доступній, класичній манері, його мелодії легко підспівувати. Вермульст написав кілька мес на основі голландських текстів, включаючи Паломницьку месу для молоді (1970), Месу Папи Іоанна (1965; Гімни для літургії 224, 234, 294 і 334) і Месу Христос, вічне слово (1967; Гімни для Літургії 222, 232, 272, 292 і 332). Останні дві меси часто співають у голландських церквах.

Після Другого Ватиканського собору Римо-католицька працював у США, оскільки церква Сполучених Штатів звернулася до Вермульста з проханням написати церковну музику. Окрім написання церковної музики, він давав органні концерти, викладав хорові та органні майстерні. Його «Меса за єдність християн» і «Народна меса» стали популярними. Вони включені до американської римо-католицької книги гімнів *One in Faith*.

Марко Веніамінович Кармінський (1930-1995 рр.) – український композитор. Закінчив Харківську консерваторію у 1953 році (клас Д. Клебанова). Заслужений діяч мистецтв України (1980). Автор опер, балетів,

музики до фільмів: «Втеча з палацу» (1975), «Будьте наготові, ваша Високість!» (1978), член Спілки композиторів України. Серед них опери «Десять днів, які потрясли світ», мюзикл «Робін Гуд». У творчості композитора пізні роки ознаменувалися творами для струнного оркестру (наприклад, сюїта «Лики бароко»), композиціями для хору без слів («Лакримоза») і хорові твори, пов'язаними з традиціями духовної музики. Останні п'ять років свого життя М. В. Кармінський був неодмінним учасником найбільшого в Україні Міжнародного музичного фестивалю «Харківські асамблеї». У червні 1995 року в Харкові вийшли в світ два останніх прижиттєвих видання творів майстра – хорова збірка «Дорога до храму» і «Єврейська молитва» для скрипки соло. Ці видання були підготовлені до друку Інститутом музикознавства, науковим співробітником якого М. В. Кармінський залишався до останніх днів життя. Надзвичайно плідною була громадська активність композитора: музика Кармінського склала програму безпрецедентного дитячого хорового фестивалю, що проходив у Харкові в 1993 році, за його участі було створено благодійний Фонд підтримки молодих дарувань. М. В. Кармінський завжди був у душі опозиціонером, але життя зі своїми несподіваними змінами виявилася значно радикальніше, ніж прогнози опозиціонерів. Марк Веніамінович залишався динамічний: він чуйно спостерігав, тонко аналізував, в чомусь змінювався, чогось внутрішньо противився; у нього були і моменти розгубленості, і моменти гніву з приводу бездумного руйнування того, що в культурі життєздатне і родюче. Зараз деякі раніше популярні твори відійшли в історію, інші, навпаки, приходять із небуття. Головна праця пізнього Марка Веніаміновича Кармінського – балет «Рембрандт» – поки нікому не відомий, рукопис не опубліковано.

Феліче Джардіні (Felice Giardini) (1716-1796 pp.). Народився в Турині 12 квітня. У 1716 році він присвятив себе вивченню музики в дуже молодому віці, ще дитиною, був прийнятий кантором у Міланському соборі, де навчався співу, клавесину та композиції під керівництвом Дж. Палладіно.

Після повернення до свого рідного міста він був учнем гри на скрипці у Г. Б. Соміса, став вправним виконавцем і вже в 1736 році він приєднався до оркестру Театро Регіо як скрипаль; пізніше, переїхавши на деякий час до Риму, він поїхав до Неаполя, де був зайнятий у тій же ролі в оркестрі театру С. Карло. Туринського скрипаля критикували за його надмірну віртуозність, що виявлялася в довільних варіаціях оркестрової партії.

Феліче Джардіні гастролював у великих європейських центрах як соліст. На лондонських концертах, крім власної музики, він виконував твори отця Г. Б. Мартіні та Дж. Тартіні. У Лондоні він користувався повагою при дворі та аристократичних колах, проводив інтенсивну викладацьку діяльність, був викладачем видатних діячів, таких як герцоги Глостер і Камберленд і сам принц Уельський. У ті ж роки йому вдалось виділитися серед численних італійських композиторів, які користувалися великим авторитетом у лондонському музичному світі тих років.

У 1754 році він відродив оркестр і театр Італійської опери і керував ним протягом тридцяти років.

У 1773 році в Лондоні Феліче Джардіні виступив дуєтом зі скрипалем Вільгельмом Крамером. Він також брав участь в концертах Йоганна Кристіана Баха і Карла Фрідріха Абеля і гастролював Англією в складі оркестру. Феліче Джардіні був диригентом трьох хорових фестивалів у Вустері, Глостері та Херефорді. Композитор відомий як музичний педагог й імпресарію. У 1776-1777 і 1782-1783 роках займав місце диригента оркестру Королівського театру. У 1784 році музикант вирушив в Неаполь, де протягом декількох років перебував на службі у Вільяма Гамільтона, посла Великої Британії в королівстві Неаполь. Тут він безуспішно намагався заснувати власний театр. У 1790 році спробував повернутися в театр Італійської опери в Лондоні, і теж безуспішно. У 1793 році (у віці майже 80 років) композитор покинув Англію і відправився з трупою опери-буффа, до складу якої входили його учні, спочатку у Петербург, а потім у Москву, де й помер 8 червня 1796 року.

Творча спадщина композитора складає 8 опер (3 опери втрачені), 2 ораторії, численні вокальні та камерні твори: 12 концертів для свого інструменту, сонати, тріо, квартети та квінтети, які належать до найкращих італійських зразків камерної музики так званого «галантного» періоду.

Вольфганг Амадей Моцарт (Wolfgang Amadeus Mozart) (1756-1791 рр.)

Вольфганг Амадей Моцарт народився 27 січня 1756 року в Зальцбурзі і був хрещений на другий день життя в соборі святого Руперта. Схильність до музики проявилася у Моцарта в ранньому дитинстві, йому було приблизно три роки. Його батько Леопольд – один з провідних європейських музичних педагогів того часу. Він навчив сина основам гри на клавесині, скрипці і органі.

У 1762 році батько забирає сина і дочку Анну з собою в артистичну подорож по Європі. Тоді ж Вольфганг написав свій перший твір. Всі захоплювалися його талантом. У 1763 році в Парижі було видано перші сонати Моцарта для клавесина і скрипки. Проживаючи в Зальцбурзі і Відні з 1766 по 1769 рік, він вивчав творчість Генделя, Дуранте та інших великих композиторів.

З 1770 по 1774 рік Моцарт жив в Італії. У 1771 і 1772 роках в Мілані з великим успіхом пройшли опери Моцарта «Мітрідат, цар Понтійський» і «Лючіо Сулла». До сімнадцятиліття композитора, серед його творів вже нараховувалися 4 опери, кілька духовних віршів, 13 симфоній, 24 сонати і безліч дрібних композицій.

У 1775-1780 він написав 6 клавірних сонат, концерт для флейти та арфи, симфонію №31, названу Паризької, Кілька духовних хорів і 12 балетних номерів. В цей же час помирає його мати.

У 1779 році композитор отримує місце придворного органіста в Зальцбурзі. 26 січня 1781 року зі величезним успіхом була поставлена опера «Ідомей», з якої почалася реформа лірико-драматичного мистецтва. Опера «Викрадення із сералю» була написана в 1782 році і широко поширилася в

Німеччині. Моцарт написав її під час романтичних відносин з Констанцією Вебер, що стала його дружиною.

Моцарт був небагатий, незважаючи на успіх його творчості. Він залишив місце органіста в Зальцбурзі і для забезпечення сім'ї повинен був давати уроки, складати контрданси, вальси, грати на віденських вечорах аристократії. Він не закінчив опери «L'OCA дель Каїр» і «Обдурений наречений».

З 1786 року розпочинається дуже плідна діяльність композитора, що стала причиною розладу його здоров'я. Оперу «Весілля Фігаро» він написав всього за 6 тижнів і відразу ж після її написання приступив до роботи над оперою «Дон Жуан», що мала ще більший успіх в Празі в 1787 році.

Однак у Відні до його творчості ставилися помітно прохолодніше. Як придворному композитору, йому платили всього 800 флоринів, але він не хотів залишати Відень і, коли його запросили до Берліна, він все ж відмовився.

Деякі дослідники життя Моцарта думають, що ніхто не пропонував місце при пруському дворі композитора, а Фрідріх Вільгельм II просто замовив 6 фортепіанних сонат для своєї дочки і 6 струнних квартетів для себе самого. Моцарт, не бажаючи визнати, що його поїздка в Пруссію не вдалася, вдавав, ніби його запрошували на службу, і він відмовився.

У 1790 році Йосип II вмирає, і Моцарт виявляється в безвихідному становищі. Він вирішує виїхати в артистичну подорож. У травні 1791 року композитор надходить на неоплачувану посаду асистента капельмейстера Кафедрального собору Святого Стефана, сподіваючись зайняти місце капельмейстера після смерті Леопольда Хофмана, який все-таки пережив Моцарта.

Будучи містиком, Вольфганг багато працював для церкви. Історія написання «Реквієму» Моцарта досить цікава. Одного разу композитора відвідує таємничий незнайомець в чорному і замовляє йому «Реквієм». Як потім виявилося, цим незнайомцем був посланець графа Франца фон Вальзегг-Штуппаху, який хотів видати твір за свій. Граф був музичним

дилетантом, він любив виконувати в своєму палаці чужі твори під виглядом своїх, а реквієм вирішив відслужити по покійній дружині. Моцарт працює над твором, але погані передчуття не залишають його. Йому здається, що він пише цей реквієм для себе. Доробив «Реквієм» його учень Франц Ксавер Зюсмайер, який прийняв раніше участь в роботі над оперою «Милосердя Тита».

Моцарт помер 5 грудня 1791 року. До сих пір ніхто не знає, що стало причиною смерті композитора.

Микола Дмитрович Леонтович (1877-1921 рр.). Його називають ювеліром української пісні, Бахом у хоровій музиці, а музичний твір українця «Щедрик» став світовим символом різдвяних свят.

Микола Леонтович – український композитор, хоровий диригент та громадський діяч. Він автор геніальних хорових мініатюр, а його композиторське аранжування народних пісень здобуло славу в усьому світі. Леонтович Микола Дмитрович народився 1 грудня 1877 року в селі Селевинці Брацлавського повіту Подільської губернії в сім'ї сільського священика. Раннє дитинство пройшло у селі Шершні Тиврівської волості Вінницького повіту. Початки музичної освіти Леонтович здобув у батька, який грав на віолончелі, скрипці, гітарі, був освіченою людиною, деякий час керував хором семінаристів. Мати, яка мала чудовий голос і любила співати, прищепила йому любов до української народної пісні.

У 1887 р. Микола Леонтович вступив до Немирівської гімназії, але у 1888 р., через брак коштів на навчання, батько переводить його до Шаргородського початкового духовного училища, де вихованці утримувалися на повному пансіоні. В училищі він опанував нотний спів, міг вільно читати складні партії в церковних хорових творах.

Наступний етап – Кам'янець-Подільська духовна семінарія. Закінчивши семінарію, Леонтович попри родинну традицію обрав шлях учителя. Уже восени 1899 р. в Чуківській школі він навчав дітей співів, арифметики, географії та російської мови. Був одним з небагатьох народних

учителів в Україні, які в шкільній практиці використовували триголосий спів. Знавець старовинної хорової літератури, він добре опанував знамениті київський, подільський та інші розспіви, мелодику яких нерідко наближав до народних зразків. У 1901 р. видав першу збірку пісень. У 1903 р. вийшла «Друга збірка пісень з Поділля», присвячена М. Лисенкові. У 1904–1905 роках, під час літніх канікул, Леонтович складає при Петербурзькій придворній капелі іспити на звання регента хору.

Музична спадщина М. Леонтовича складає біля 150-ти творів. Він видав дві «Збірки пісень з Поділля» у власному аранжуванні. Найкращими його обробками народних пісень є пісні-реквієм «Із-за гори сніжок летить», «Козака несуть»; пісні «Ой з-за гори кам'яної», «Праля», «Женчикок-бренчикок», «Зашуміла ліщинонька» та хорові обробки «Піють півні», «Мала мати одну дочку», «Ой зійшла зоря» та інші. У його творчому доробку є незавершена опера – «На русалчин Великдень». Опера так сильно вразила видатного сучасного українського композитора Мирослава Скорика, що він вирішив її завершити, при цьому повністю зберіг автентичність музичної стилістики Леонтовича. Але вершиною його творчості вважаються «Щедрик», «Дударик» та «Літургія Іоанна Златоуста».

Із встановленням Української Народної Республіки Леонтович переїздить з Тульчина до Києва, де починає активну діяльність як диригент і композитор. Ряд його творів включили до свого репертуару професійні та самодіяльні колективи України. Після приходу більшовиків Леонтович деякий час працює у музичному комітеті при Народному комісаріаті освіти, викладає у Музично-драматичному інституті ім. М. Лисенка, разом з композитором і диригентом Григорієм Верьовкою працює у Народній консерваторії, на курсах дошкільного виховання, організовує кілька хорових гуртків. Під час захоплення Києва 31 серпня 1919 р. денікінцями, які почали переслідувати українську інтелігенцію й шукали Леонтовича, щоб його заарештувати, змушений тікати до Тульчина. Засновує у Тульчині першу музичну школу.

1919–1920 рр. працює над першим великим симфонічним твором – народно-фантастичною оперою «На русалчин Великдень» за однойменною казкою Б. Грінченка.

Життя композитора трагічно обірвалося в ніч з 22 на 23 січня 1921 року. Повертаючись додому, Микола Дмитрович завернув у село Марківці, щоб провідати свого батька, який служив там священником. Саме у батьківському домі його на світанку застрелив невідомий, якого пустили переночувати до хати. Миколі Дмитровичу Леонтовичу було 44 роки.

Віктор Гнатович Герасимчук (1935-2004 рр.) народився 13 серпня 1935 року в с. Топільне Рожищенського району Волинської області. У 1963 році закінчив диригентсько-хоровий відділ Луцького державного музичного училища, потім диригентський та композиторський факультети Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка і став першим професійним композитором Волині. Тоді ж, перший серед волинян, Віктор Герасимчук був прийнятий до Спілки композиторів України. У 1965–1979 роках працював викладачем музично-теоретичних дисциплін та диригування Луцького культурно-освітнього училища, а в 1979–2001 роках – викладачем цих дисциплін у Луцькому педагогічному училищі. 1989 року обраний членом Правління Спілки композиторів України. Заслужений діяч мистецтв України (1991).

Творчий шлях Віктора Герасимчука розпочався ще до навчання у Луцькому музичному училищі. Ще до вступу на композиторський факультет В. Герасимчук вагомо заявив про себе у вокально-хоровому жанрі – став помітним музичним діячем Волині та отримав визнання за її межами. Про це свідчать численні публікації творів, починаючи з 60-х років, як у місцевій пресі так і в колективних збірниках та республіканських журналах. Про визнання композитора свідчать також статті, присвячені розвитку самодіяльної композиторської творчості. Композитор Д. Задор (вчитель В. Герасимчука) зауважував: «Віктор Герасимчук завжди залишається вірним собі художником повнокровної мелодії, що вбирає в себе живильну силу

народного мелосу... Популярності його хорових творів сприяють передусім здібності композитора знаходити в гармонічних зворотах необхідні засоби музичної виразності, що витікають зі змісту і настрою того чи іншого поетичного образу».

Творча співдружність єднала композитора з волинськими (П. Махом, О. Богачуком, В. Геєм, Й. Струцюком, В.Лазаруком та ін.) і київськими (П. Бібою, Д. Луценком, М. Вінграновським) поетами. Особливою любов'ю композитора стала поезія Лесі Українки, до якої він неодноразово звертався протягом свого життя.

В. Герасимчук – лауреат багатьох обласних та всеукраїнських конкурсів на найкращу пісню. Завжди великим успіхом користувалися вокально-хорові і фортепіанні твори композитора. Твори В. Герасимчука увійшли до репертуару заслуженої хорової капели «Трембіта» (Львів), народного камерного хору «Легенда» (Дрогобич), народної хорової капели хлопчиків та юнаків «Дударик» (Львів), камерного хору «Благовіст» (Луганськ), народної хорової капели «Колорит» (Камінь-Каширський), народної жіночої хорової капели Луцького педагогічного коледжу. З 1986 року виходить друком низка збірок композитора: «Вокальні твори», «Горить моє серце», кантата «Обеліски і колоски», «Соната для фортепіано», «Молодість моя». В. Герасимчук часто висвітлював різноманітні аспекти музично-мистецького життя в пресі та на радіо, написав ряд статей до ювілеїв композиторів М. Лисенка, Д. Леонтовича, К. Стеценка, Я. Степового, А. Кос-Анатольського, Б. Бартока. У 1975-1998 роках композитор очолював обласне об'єднання самодіяльних композиторів Волині. В. Герасимчук був членом Президії Правління обласного відділення музичного товариства України, входив до складу комітету з присудження обласних премій у галузі літератури, культури і мистецтва.

Євген Теодорович Козак (1907-1988 рр.)л – композитор, хоровий диригент, педагог, музично-громадський діяч. Євген Козак народився 22 квітня 1907 р. у с. Колодному (тепер Кам'янка-Бузький р-н Львівської обл.).

Музичні та вокальні здібності проявив дуже рано. Жодне родинне свято чи сільський концерт не обходились без участі здібного до співу голосистого хлопця. По закінченні гімназії Євгена Теодоровича Козак навчався у Львівському університеті, водночас – на оркестровому та вокальному відділах Консерваторії Польського музичного товариства та Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка. У Львові він не пропускав нагоди послухати виступи українських співацьких товариств. Особливо приваблювали майбутнього композитора народні пісні в обробці М. Леонтовича, що стали зразком для його власної творчості.

У пошуках заробітку Є. Козак разом з іншими такими ж студентами організував вокальний квартет «Ревелерси Євгена», який виступав у приватних кінотеатрах перед кіносеансами, згодом – на львівських естрадах, по радіо. Для цього колективу Є. Козак створював обробки українських народних пісень, писав оригінальні твори легкого жанру. Поступово слава «Ревелерсів Євгена» зростала і квартет став відомим у Галичині.

З 1939 р. до 1951 р. Євген Теодорович працював музичним редактором на Львівському радіо з невеликою перервою під час війни. Тут митець організовував хор, з яким виконував твори українських композиторів, а також власні пісні.

Від 1951 р. Є. Козак працював на педагогічній ниві: спочатку у Львівському музичному училищі (до 1955 р.), згодом очолив кафедру музики і співу у Львівському педагогічному інституті (1956-1959 рр.) (тепер Дрогобицький педагогічний університет). Його зусиллями тут був створений студентський хор, який швидко завоював популярність одного з кращих колективів художньої самодіяльності на Львівщині. Від 1959 р. педагогічна діяльність Є. Козака пов'язана з Львівською державною консерваторією ім. М. Лисенка. Тут він обіймав посаду проректора з навчальної та наукової роботи (1961-1971 рр.), згодом завідував кафедрою теорії музики і композиції (1971-1975 рр.).

За внесок в українську музичну культуру Є. Козаку було присвоєно звання заслуженого діяча мистецтв України (1957), вручено орден «Знак пошани» (1960).

Педагогічну працю Є. Козак поєднував з інтенсивною творчою. Довголітня диригентська практика зумовила особливості творчої манери композитора – увагу насамперед до хорових жанрів. Особливе місце серед них посідають обробки українських народних пісень для хору різного складу. Такі композиції, як «Думи мої», «Ой верше, мій верше», «Ой служив я в пана», «Стоїть гора високая», є зразками тонкого відчуття майстром природи української народної пісні, віртуозного володіння хоровим письмом.

Композитор часто об'єднував обробки народних пісень у своєрідні хорові сюїти. У «Віночку лемківських пісень» Є. Козак розкриває красу, мелодико-ритмічне та ладове багатство музичного фольклору Лемківщини. А у фантазії під назвою «Невдале залицання» пов'язує пісні сюжетною лінією і створює яскраву жанрову сцену, сповнену дотепності та іскристого гумору.

Оригінальна вокально-хорова музика Є. Козака порівняно невелика за обсягом. Кращі твори позначені впливом фольклору різних регіонів України – у народнопісенних інтонаціях, танцювальних ритмах, відгомоні звучання народних інструментів.

Є. Козак помер 27 грудня 1988 р. Похований у Львові на Личаківському цвинтарі.

Юрій Іванович Кулик (1937-1988 рр.). Серед багатьох яскравих імен хорових діячів співучої слобожанської землі почесне місце займає ім'я Заслуженого діяча мистецтв України, професора, першого проректора Харківського інституту мистецтв ім. І. П. Котляревського – Юрія Івановича Кулика. Протягом короткого, але дуже плідного творчого життя ця людина зуміла розкритися в багатьох галузях музичної діяльності. Диригування, композиція, аранжування та педагогіка – ось ті музичні спеціалізації, які опанував цей видатний майстер. Вже в стінах хорового училища починаються перші композиторські спроби Ю. Кулика. До цього періоду

належать хорові обробки українських народних та сучасних пісень вітчизняних композиторів: «Летіла зозуля», «Зоре моя вечірняя», «Щедрий вечір», «Запливай же роженька весела». Після закінчення хорового училища молодий музикант вступає до Харківської консерваторії в клас відомого на Слобожанщині хормейстера, заслуженого діяча мистецтв України, професора Зіновія Давидовича Заграничного. На третьому році навчання стає диригентом студентського хорового колективу консерваторії. В 1965 році Юрій Іванович став головним диригентом та художнім керівником Харківської державної консерваторії.

Після відкриття у Харкові Будинку органної та камерної музики Ю. І. Кулик відновлює програму тематичних концертів хорової музики. Під його керівництвом хор Харківського інституту мистецтв здійснював записи хорової музики на міському та республіканському радіо. Одночасно з виконанням обов'язків голови Харківського обласного хорового товариства, Ю. І. Кулик організовує гастролі хору студентів консерваторії та самодіяльного камерного хору по містах тодішнього СРСР. За його підтримки створюються: камерний хор музичного товариства Слобожанщини – художній керівник професор В. Палкін, народний хор «Візерунок» заводу ХТЗ – художній керівник – Іван Бідак, народний хор «Серпанок» заводу ХЕМЗ – художній керівник – Володимир Чичкань. Юрій Іванович плідно працював як хоровий аранжувальник. Ю. І. Кулик кілька десятиліть керував хором вчителів Харківського обласного Будинку вчителя.

Художня інтуїція та бездоганне вокальне чуття, чутливе ставлення до звуковидобуття і продуманість кожного ланцюжка виконавської концепції, осмислена вимова кожного слова і кристальна інтонаційна чистота – такими були основні принципи хормейстерської роботи диригента.

Ганна Олексіївна Гаврилець (1958-2022 рр.) – піаністка, композиторка, педагогиня, музично-громадська діячка. Талановита Ганна народилася у музичній родині у селі Видинів Снятинського району Івано-Франківської області. В сім'ї не було музикантів-професіоналів, але співали добре всі:

дідусь і бабуся співали у церковному хорі, мама з татом (залізничники) кохалися в народній пісні.

Ганна завжди охоче розповідає про свою родину. Молодша сестра Богдана Фроляк стала вже відомим українським композитором і є лауреатом престижних премій ім. Л. Ревуцького та Б. Лятошинського; брат Роман також музикант, закінчив Дрогобицьке музичне училище, як хормейстер, і пише гарні пісні для естради та твори дітей. З подякою згадує пані Ганна свого першого вчителя у Видинові – Василя Куфлюка. Він вражав дітей своєю ерудицією та любов'ю до музики (мав два дипломи: Варшавського університету як математик і Варшавської консерваторії). Ганна продовжила навчання у Снятинській ДМШ, потім з 1968 по 1977 рр. навчалася у Львівській музичній школі-інтернаті імені Соломії Крушельницької. У 1982 р. закінчила Львівську державну консерваторію ім. М. Лисенка по класу композиції у професора Володимира Флиса. В 1984 закінчила асистентуру-стажування в Київській державній консерваторії імені П. І. Чайковського (композиція, клас професора Мирослава Скорика). Навчання у всесвітньовідомого композитора Мирослава Скорика, який вже має цілу композиторську школу, сприяло формуванню Ганни Гаврилець як композитора.

З 1985 р. – вона член Національної Спілки композиторів України, з 1999 року Заступник Голови Правління Київської організації НСКУ. З 1992 р. – викладач в Національній музичній академії України, доцент, декан композиторського та історико-теоретичного факультетів, Заслужений діяч мистецтв України (2005), в 40 років стала Лауреатом Національної премії України Імені Тараса Шевченка (1999), лауреат фестивалю «Червона рута» (1989), лауреат Міжнародного конкурсу композиторів Іванни та Мар'яна Коців (1995), володар Гран-Прі конкурсу «Духовні псалми III тисячоліття» (2001), лауреат мистецької премії «Київ» ім. А. Веделя (2005), нагороджена орденом Святого Рівноапостольного Князя Володимира (2005).

Музика Ганни Гаврилець звучала на Майдані Незалежності під час Помаранчевої революції (2004), під час урочистого концерту з нагоди

інавігурації Президента України В. Ющенка в Палаці «Україна» (2005) та на інших урядових заходах. Її твори постійно звучать в програмах радіо і телебачення. Небагатьом сучасним композиторам поталанило стати органічною часткою сучасного музичного соціуму.

Провідний хормейстер України Микола Гобдич (Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка) так висловлюється про композиторку: «Ганна – це Панна Мелодія, що захоплює, заворює, гіпнотизує. При тому це не монодичне мислення, а якраз навпаки — з пристрасними гармоніями та особливим відчуттям ритміки, інколи навіть данс-свінгової. Разом з тим Ганна Гаврилець буває меланхолійною і споглядальною (особливо у псалмах), але завжди мелодичною і гнучкою».

Євген Станкович (Лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, народний артист України, академік) після прослуховування твору «Золотий камінь посіємо» назвав музику Ганни Гаврилець «унікальним явищем в сучасній вітчизняній музиці». Прем'єра цього масштабного твору відбулась в березні 1998 року в Палаці «Україна» і була присвячена ювілею видатної української співачки Ніни Матвієнко.

Хорове письмо Ганни Гаврилець, особливо в її фольклорній музиці вражає тембровою інструментовкою, саме в цьому вона близька до особливостей хорового мислення Миколи Леонтовича. Її оригінальні твори на народні тексти, а також обробки народних пісень – це справжні поетичні новели з життя людини. У творчому доробку композиторки: симфонічна, камерно-інструментальна, вокально-інструментальна, а також хорова музика. Її твори виконуються в Україні, Польщі, Канаді, Словаччині, Словенії, США, Швейцарії, Франції, Німеччині.

Духовна спадщина композиторки містить такі твори: Давидові псалми «Блаженний, хто дбає про вбогого...» для жіночого хору (2000), «Боже мій, нащо мене Ти покинув?» для мішаного хору (2000), «До Тебе підношу, мій Господи, душу свою...» для чоловічого хору (2000); духовні твори на канонічні тексти: «Херувимська» для мішаного хору (2000), «Тебе поєм» для

мішаного хору (2000), «Блаженний, хто дбає про вбогого» для хору (2001) та ін.

Висока художність, майстерне поєднання класичних традицій з новітніми засобами композиторської техніки, особне відчуття на генетичному рівні багатючих фольклорних джерел – це лише штрихи до творчого портрету унікальної за своїм творчим доробком сучасної композиторки Ганни Гаврилець.

Порфи́рій Кирилович Батюк (1884-1973 рр.) – український композитор, педагог, диригент, фольклорист. Народився 11 березня 1884 року у м. Зіньків, тепер Полтавської області. Музичну освіту здобув у Санкт-Петербурзі в Придворній співацькій капелі (склав іспити на звання диригента, викладача співу й теорії музики). У 1913 році повернувся в Україну й розпочав музично-педагогічну працю. У 1913-1920 рр. – викладач співу й теорії музики в Зіньківській гімназії. У 1918 р. Порфи́рій Батюк і український композитор, хоровий диригент, фольклорист Павло Толстяков заснували в Зінькові школу для диригентів сільських хорів. П. Батюк належав до молодшої музичної школи 1920-х років, зорієнтованої на мистецькі засади М. Леонтовича, зокрема на поліфонічність акапельного хорового співу, на жанрове розмаїття в аранжуванні народних пісень. У 1920-1926 рр. – викладач методики на Педагогічних курсах, у 1926-1933 рр. – викладач теорії музики й методики шкільного співу в Охтирському педагогічному технікумі, у 1933-1941 – керівник хору в Харківському архітектурному технікумі, у 1944–1947 рр. – старший науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР. Збирав і досліджував українські народні пісні. Працював переважно в жанрах вокальної музики, пройнятої українським народним мелосом. Здійснив хорові розклади зі збірника українських народних мелодій з голосу Лесі Українки у записах Климента Квітки. Композиторський доробок П. Батюка: дві кантати; хорові твори; популярна пісня на вірш С. Черкасенка «Тихо над річкою»; аранжування народних пісень («Чи це ж тая

криниченька», «По садочку ходжу», «Ой на горі бережечок»); фортепіанні п'єси на українські народні теми та ін. На Шевченкову поезію написав дитячі хори без супроводу: «Заповіт», «Мені тринадцятий минало», «Річка» («Тече вода з-під явора»), «У гаю, гаю» (з поеми «Гайдамаки») (усі 1922 р.). Видав «Музичну хрестоматію для шкіл».

Наталя Павлівна Балинська (1977 р.) – український педагог, композитор. Народилась у місті Вінниця. У 1998 році закінчила Вінницьке училище мистецтв і культури. З 1999 по 2003 здобувала освіту у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. 2010-2011 рр. – навчалася в Державному вищому закладі «Університет менеджменту освіти» (м. Київ).

З 2003 року по 2016 рік працювала вчителем музичного мистецтва, концертмейстером хорового та хореографічного колективів у Вінницькому гуманітарно-естетичному колегіумі № 29, де набула великого досвіду роботи з школярами. З 2016 року і дотепер працює в Комунальному закладі вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» викладачем музичних дисциплін. Є незмінним концертмейстером бакалаврського хору «Мелос».

Н. Балинська – керівник народного аматорського ансамблю «Сімхе» та студії естрадного співу «АртНова», яка у 2023 р. здобула почесне звання «Народний аматорський колектив профспілок України».

Наталя Павлівна – автор методичного посібника «Навчайте мене музики» та нотної хрестоматії «Ми з України» для вчителів музичного мистецтва, студентів та викладачів музично-педагогічних закладів.

Володимир Іванович Стеценко (1941 р.). Народився 1 лютого 1941 року у місті Донецьк. В 1966 у закінчив Київську державну консерваторію ім. П.І. Чайковського по класу баяна народного артиста України М.І. Різоля, а в 1990 році – Донецький державний музично-педагогічний інститут ім. С.С. Прокоф'єва по класу композиції С.А. Мамонова. Викладач Донецького

державного музичного училища; кафедри композиції і сучасних музичних технологій.

Лауреат премії імені С.С. Прокоф'єва (1996), дипломант Всеукраїнського конкурсу композиторів «Духовні псалми» (2001), заслужений діяч мистецтв України (2006).

Член Національної Всеукраїнської музичної Спілки (2005).

Лауреат Премії ім. М.В. Лисенка (2013).

Володимир Стеценко – автор творів різних жанрів, серед яких симфонія, камерна, хорова музика, твори для народних інструментів, пісні. Величезне місце у творчій спадщині Стеценка займає хорова музика, яку композитор пише переважно на народні та духовні тексти. Слід особливо відзначити, що композитор, використовуючи справжні народні тексти, ніколи не звертався до народних мелодій. Тобто його хорові твори є цілком оригінальними музичними зразками, а не обробками народних пісень.

У вокальних творах, переважно драматичних за змістом, композитор створює жіночі образи, пов'язані з темами нелегкої долі і страждання через кохання (романси написані саме для жіночого голосу). Вокальні твори В. Стеценка певною мірою продовжують і розвивають риси, властиві хоровим творам композитора. Створені, так само як і хори, на народні тексти. Але як і в хорах, автор, послідовно дотримуючись принципів народного інтонаційного мислення, органічно відчувуючи стилістику та жанрову природу народної пісні, ніколи не вдається до прямих цитат і створює оригінальні зразки вокальної музики. На відміну від хорових творів, призначених для виконання а cappella, романси В. Стеценка супроводжує фортепіанна партія, роль якої значно виходить за рамки акомпанементу. Супровід, ретельно розроблене і розвинене, іноді навіть віртуозне, має досить самостійне значення і стає рівноправним «партнером» вокальної партії у створенні та посиленні емоційної виразності і драматизму образів.

Лучо Далла (Lucio Dalla) (1943-2012 рр.) – італійський композитор, співак, актор. Народився 4 березня 1943 року в невеликому італійському

містечку Болонья. Післявоєнні роки стали важким випробуванням для всього світу. Але навіть у таких умовах хлопець дуже любив життя і музику. Його смак сформували місцеві соул-шоу та шанувальники джазу. Уже в 10 років мати подарувала майбутньому композитору перший справжній музичний інструмент – кларнет.

На початку 1950-х його талант почав розкриватися в повну силу. Ще підлітком, він приєднався до зростаючого гурту Rheno Dixieland Band. Часті виступи дали необхідний досвід і розвинули виконавські навички. Це дозволило колективу взяти участь у першому джазовому фестивалі європейського рівня.

Музикант дебютував на сцені в 1962 році як джазовий кларнетист.

Його альбом «Лучо Далла», що вийшов у 1979 році, приніс автору європейську славу.

У 1986 році музикант по дорозі зупинився в неаполітанському готелі. Підприємці кажуть, що саме в цьому будинку колись помер знаменитий оперний співак Енріко Карузо. Натхненний зворушливою історією про останні дні легендарної людини та його зворушливе кохання до юної студентки, Луччо Далла написав твір «Карузо», який став відомим у світі завдяки таким артистам як Хуліо Іглесіас, Мірей Матьє, Лучано Паваротті, Джані Моранді, Андреа Бочеллі та ін. На концертах Далла часто виконував пісню «Карузо» разом із славнозвісним тенором Лучано Паваротті, для якого він і написав цей твір.

Твори композитора використано в 34 фільмах різних часів. Його роботи надихали багатьох режисерів. Після перегляду опери «Тоска» Джакомо Пуччіні музикант почав працювати над музичною виставою «Tosca Amore Desperatu». Переживаючи за результат, композитор влаштував попередній показ вистави, який відбувся 27 вересня 2003 року в замку Сант-Анджело. Арія цього мюзиклу, записана у співпраці з Міною, вважається однією з найважливіших композицій автора. Вона опинилася в його альбомі Lucio, записаному в той же час.

Артист не дожив до 69 років, помер 1 березня 2012 року. Музиканта поховали в базиліці Сан-Петроніо, розташованій в місті, де народився і виріс артист. Попрощатися з легендарною особистістю прийшли понад 30 тисяч людей...

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

«*Miserere*»

Антоніо Лотті (Antonio Lotti)

Серед хорових творів Антоніо Лотті особливе місце належить *Miserere*. Текст «*Miserere*». Назва походить від 51 псалма католицької літургії *Miserere mei Deus* (Помилуй мене, Боже). Латинський текст має наступний переклад: «Помилуй мене, Боже, з милості Твоїї, з великого милосердя Твого зітри мої провини». Композитор із великою глибиною втілює цю молитву у музиці.

Цей твір є хоровою мініатюрою, написаною для мішаного чотириголосного хору а *capella*, виконується в повільному темпі, не дуже складний у виконавському плані, має непросту та різноманітну гармонію. Основною тональністю є *d moll.* Є відхилення в тональність *g moll.* У творі використовується як імітаційна поліфонія, так і гармонічний виклад музичного матеріалу.

Основний прийом звуковедення – *legato*. Здебільшого композитор у партіях використовує середню теситуру, що дозволяє показати без напруги темброві фарби хорових партій. Тематичний матеріал несе у собі особливий виразний зміст: затримані секунди імітують інтонацію плачу.

Для колективу складність може викликати текст латинською мовою, тому диригенту потрібно ретельно опрацювати з хором правильну вимову тексту.

Враховуючи складність форми, у творі важливо досягти цілісності виконання. Відповідальним моментом для диригента є досягнення точності та лаконічності у жесті. Основою для всього диригентського апарату слугує правильна постава, що забезпечує корпусу тверду та стійку опору. В руках важливо відчувати внутрішню пульсацію. Для того, щоб досягти звуковедення *legato*, точки, що відзначають початок долі, повинні бути як ковзний дотик. Важливо виконати твір стримано, монотонно, без тембральних контрастів, не вийти за межі динаміки *riano* і при цьому зробити динамічний розвиток. Багато залежить не тільки від диригентських жестів, а й від уваги хору. Від

диригента потрібні точні афтакти, точність щодо динаміки та дотримання legato. Найважливішою умовою є емоційне ставлення диригента до музичного твору, його виразне обличчя, міміка. Необхідно щоб вираз обличчя диригента викликав почуття у виконавців і впливав на їх виразну подачу музичного змісту.

Твір може бути виконаний як самодіяльним хором, так і хором з вищим рівнем професійної підготовки.

«Концерт № 3», I частина

Д. Бортнянський

У творчій спадщині Дмитра Бортнянського понад 80 духовних концертів, найбільш відомі серед них 35 однохорних (чотириголосних) концертів, опублікованих за редакцією композитора, Концерт № 3 «Господи, силою Твоєю возвеселиться цар» відноситься до одного з них і відрізняється урочисто-прославним, святковим колоритом. В концертах Бортнянського особливо відчутна опора на інтонації маршу, танцювальні ритмо-формули, традиції прославно-го канту-вівату. У своїх творах він відтворив особливості української мелодики, поєднавши їх із досягненнями тогочасної західноєвропейської композиторської техніки. Хоровий концерт № 3 Д. Бортнянського був написаний в тональності до мажор для мішаного чотириголосного хору, у хрестоматії представлений переклад для чотириголосного жіночого хору в тональності сі бемоль мажор (a cappella).

Основна тональність твору сі бемоль мажор з відхиленнями в соль мінор (10-19 такти), мі бемоль мажор (20-26 такти) та поверненням в початкову тональність. Твір виконується у швидкому темпі, тому виконавцям необхідно відчувати внутрішнім слухом переходи від однієї до іншої тональності і філігранно інтонувати альтеровані ступені. Це вимагає від хористів володіння вокальною технікою.

Твір має низку диригентських труднощів: показ вступу кожної партії в швидкому темпі, контрастна динаміка, пунктирний ритм, різний ритмічний малюнок в партіях.

«Ave Maria», М. Кармінський

переклад для мішаного хору В. Королевського

Хор «Ave Maria» в авторському варіанті написано для чотириголосного дитячого хору а cappella. В хрестоматії представлений переклад для мішаного хору. Композиція створена на основі католицького канонічного тексту ангельського вітання Діви Марії. Натхнену молитву до Божої матері композитор переконливо відтворює завдяки світлому, радісному колориту загальної тональності C Dur, прозорій гармонічній фактурі хорального типу, гнучкій динаміці та агогіці (Moderato 84, Piu mosso 96, 100, con passion 108). Завершеності музичного образу додає обрана автором проста тричастинна форма з притаманною їй модуляційністю. Виконавцям слід звернути увагу, що підчас модуляції в тональність паралельного мінору зустрічаються альтерації ступенів домінантової групи, які можуть викликати певні труднощі в хоровій вертикалі. Яскрава, насичена стрибками мелодія партії сопрано (1-4, 13-15, 21-26 такти), а також мелодизовані партії альтів у середньому розділі (26-30 такти) будуть вимагати ретельної роботи над мелодичним строєм. Динамічний діапазон твору досить широкий, насичений рухливою динамікою, раптовими її змінами, що вимагає широкого загальнохорового ланцюгового дихання.

Диригентські труднощі пов'язані з музичним фразуванням та агогічними змінами твору. Диригенту необхідно звернути увагу на афтакти до кожної частини, де змінюється темп і динаміка, вони мають бути точними і виваженими. Диригентський жест має відповідати характеру твору і його змісту – наспівне legato.

«Ave Maria»

Ян Вермульст (Jan Vermulst)

«Аве Марія» - хоровий твір на текст однойменної католицької молитви: «Радуйся, Маріє, благодаті повна, Господь з Тобою. Благословенна ти між жінками, і благословенний плід лона твого, Ісус. Свята Маріє, Мати Божа, молись за нас, грішних, нині та в годину смерті нашої. Амінь».

Не зважаючи на те, що твір було створено у другій половині ХХ століття, автор написав його в одному із провідних жанрів музики західноєвропейського Середньовіччя й Відродження – мотет (вокальний багатоголосний твір поліфонічного складу), форма – хорал.

Хоровий твір «Аве Марія» написаний для мішаного хору, в тональності d moll (фрігійський), тому має не один, а два ключових знаки – сі бемоль і мі бемоль. Перше проведення основної теми проходить у тональності d moll, фактура – гомофонно-гармонічна, друге проведення – у тональності d moll, але фактура – поліфонічна. У другому проведенні теми відбувається модуляція у g moll, і третє проведення звучить вже у g moll, фактура гомофонно-гармонічна. Закінчується твір в основній тональності – d moll. Розмір – чотиридольний (2/2, Alla breve).

Під час розучування перших п'яти тактів доцільним буде відпрацювати спочатку триголосся SAT, а потім вже з'єднувати з партією В, яка звучить на тонічному звуці – ре малої октави. Це стосується і 18-26 тактів, де тема звучить у g moll, а партія В звучить на тонічному звуці соль малої октави.

Середню (поліфонічну частину) розучувати, спочатку поєднуючи по дві партії – SA, TB, AB, ST, AT, SB, потім – по три партії, і тільки після вивчення трьох голосів виконувати чотириголосся.

Диригентські труднощі: точний показ динамічних відтінків та агогічних градацій, які мають точно відповідати музичному образу. У поліфонічній частині важливі акценти на вступі кожної партії. Характер жесту має бути щільним, кисть на legato – м'якою і вільною, що обумовлено стримано-зосередженим характером та глибоким змістом твору.

«Viva tutte le vezze»

Феліче Джардіні (Felice Giardini)

Італійська популярна пісня композитора та скрипаля Феліче Джардіні стала популярною в період рококо – культурно-мистецький рух другої половини XVIII століття, що обстоював культ грації, шляхетності, вишуканого естетизму і відомий своєю елегантністю, легковажністю та любов'ю до

мистецтва. Твір життєрадісний, що характерно для музики рококо, а текст оспівує красу та чесноти жінки, це – своєрідна ода жіночій красі та її чарівності:

Хай живуть всі чарівниці
Витончені добрі жінки
У яких немає жорстокості
Хай живе довго живе
Тому що тільки з них походить
Найбільше щастя.

Пісня стала дуже популярною у свій час і має декілька варіантів аранжування, завдяки чому стала відомою за межами Італії. Сьогодні вона часто виконується хоровими колективами та вважається класикою періоду рококо.

Твір для виконання нескладний, але для диригента труднощі може викликати показ у швидкому темпі точного ауттакту до кожної фрази, яка починається з затакту. Диригентський жест легке *non legato* повинен відповідати граціозному характеру твору.

«Uns're kleine Nachtmusik»

Wolfgang Amadeus Mozart

Переклад для хору Лоренца Майєрхофера

«Маленька нічна серенада» (німецькою – *Uns're kleine Nachtmusik*) – один з найвідоміших творів Вольфганга Амадея Моцарта, написаний для ансамблю з двох скрипок, альту, віолончелі та контрабасу. Саме головна тема першої частини серенади *Allegro* стала основою хорової обробки Лоренца Майєрхофера, де він є і автором тексту. Професор Лоренц Майєрхофер (нар. 1956, Австрія) є одним із провідних сучасних європейських музикантів. Він – редактор, лектор, художник, ілюстратор, фотограф, аранжувальник, композитор і диригент.

Хорова обробка написана для чотириголосного неповного мішаного хору, де є одна чоловіча партія, А I, А II та S. Для хорового колективу буде

декілька труднощів: унісонний ансамбль у 1-4 тактах; чисто проінтонувати основну тему, оскільки вона звучить у швидкому темпі (вгору – $T6/4$, донизу – $D7$); темпо-ритмічний ансамбль; вимова тексту німецькою мовою. Твір слід розучувати у повільному темпі під гармонічний супровід фортепіано.

Основний диригентський жест – м'яке *non legato*, який більш стосується партії чоловіків і альтів, в той час диригенту необхідно пам'ятати про загальний характер твору – ліричний, світлий та не порушити жестом мелодичність основної теми, тому важливими будуть і міміка, і погляд, і положення корпусу.

Українська народна пісня в обробці М. Леонтовича

«Дударик»

Хорова мініатюра «Дударик» – одна з найвідоміших обробок Миколи Леонтовича. Це побутова пісня, оброблена для чотириголосного мішаного хору. У 1899–1901 рр., будучи вчителем Чуківської сільської школи, Леонтович почув «Дударик» у виконанні Чуківського сільського хору, який співав його за збіркою Я. Бігдая «Песни кубанских казаков» (вип. 3, 1896 р.). Коли вперше розпочав композитор роботу над цим твором, точно не відомо. Але у місті Гришино на Донбасі «Дударик» виконувався шкільним хором Миколи Леонтовича у супроводі струнного оркестру 1904–1908 рр. Супровід дублював хорові партії. Протягом 15 років (1904–1918) композитор переробляв та удосконалював «Дударика» 5–6 разів.

Форма твору наскрізна, фактура – гомофонно-гармонічна. Основна тема побудована на трьох звуках – 1, 2, 3 ступенях. Двічі вона проходить в тональності *D dur*, третій раз – в *h moll*, четвертий – в *fis dur*, двотактове закінчення – у тональності *h moll*. Завдяки зміні тональностей і різним варіантам гармонічного супроводу теми кожне її проведення, не зважаючи на один і той же текст, звучить по-різному. Досконале знання композитором властивостей хорових голосів дозволило Леонтовичу надати кожному з чотирьох проведень теми тембрового забарвлення, що підсилює емоційно-смислову значущість тексту – смуток за людиною, якої вже нема, але яка

залишила по собі добру згадку. Так, у першому проведенні основна тема звучить у сопрано (mf), у другому – у альтів (f), у третьому – у тенорів (p), у четвертому – у сопрано (mf), і тільки у двох останніх тактах фраза «Діду мій, дударіку» звучить як відголосок минулого у партії басів (pp).

При виконанні твору для диригента є важливим вибір темпу і жесту. Сам М. Леонтович на чернетці твору визначив темп «Moderato», у Я. Бігдая – «Allegro». Від того, який темп обирає диригент, залежить і жест – при виборі темпу Moderato жест legato, при темпі Allegro – м'яке non legato. Але потрібно пам'ятати, що при виборі будь-якого темпу необхідно зберегти мелодичність основної теми, виконувати її легко, оскільки це побутова пісня. Диригенту також важливо звернути увагу на динамічну палітру твору, ланцюгове дихання у творі та чітку вимову тексту.

Українська народна пісня в обробці М. Леонтовича

«Чого, Івасю, змарнів?»

«Чого, Івасю, змарнів?» – своєрідна пастораль, одна з вершин лірики М. Леонтовича. Твір написано у кінці 1917 – на початку 1918 року. Музична тема хору є буквально цитована купальська пісня, записана на Київщині. Виходячи із змісту вербального тексту, ми можемо віднести до жанру родинно-побутових пісень, тема – кохання між парубком і дівчиною. У довідниковому виданні зустрічаємо таку характеристику: пісня про кохання, оброблена для мішаного хору a capella.

Форма твору – куплетно-варіаційна (A+A1+A2+A), фактура – гомофонно-гармонічна. Написаний твір в тональності a moll (крайні частини), у частинах A1 і A2 – модуляція у однойменну тональність A dur. Саме зміна тональностей може викликати у виконавців труднощі у чистому інтонуванні, тому особливої роботи вимагає відпрацювання переходів від однієї до іншої тональностей.

Агогічний план твору залежить від інтерпретації диригента. Крайні частини (мінорні) мають темп Andantino, середні (мажорні) – виконуються більш рухливо.

Спектр динамічних відтінків в обробці достатньо контрастний – від *pp* – до *mf*. Динаміка підпорядковується художньому образу, який хотів передати композитор. Головна тема – лірична, передає образ суму, дві середні частини змальовують світлі почуття дівчини до парубка, який їй сподобався, остання – знову повертає нас у настрій, який був на початку твору.

Обробка написана у середній теситурі, проте у кожній партії на момент кульмінації мелодичної лінії спостерігається вихід у високу теситуру (партії сопрано, альт і тенора). Партія басів малоактивна, вона виконує функцію лише підкріплення окремих гармонічних ходів.

Гармонічний, агогічний, і, відповідно, динамічний план твору формують його емоційну партитуру. Для диригента важливо точно розставити штрихи і смислові акценти, продумати деталі виконання. У партитурі хорової обробки заковано набагато більше, ніж здається на перший погляд, тому тільки в процесі роботи над твором для диригента відкриється багатство музичної мови Миколи Леонтовича.

Українська народна пісня в обробці М. Леонтовича

«Нарвала квіточок»

«Нарвала квіточок» – менш відома широкому загалу обробка ліричної української народної пісні для чотириголосного жіночого хору. Обробку Микола Леонтович зробив приблизно в 1917–1918 рр. Про це свідчить помітка на його рукописі «м. Тульчин, 21 дек. 1917 г.». Слід зауважити, що спочатку вона була створена для соло в супроводі фортепіано. Слідом за цим солоспівом у рукописові Микола Леонтович накреслив ескіз розкладки на хор.

Форма твору – куплетна, фактура перших трьох тактів – поліфонічна, далі – гомофонно-гармонічна. Починається твір у тональності *C dur*, закінчується на домінантовій функції – у *G dur*. Виконується твір на міцному ланцюговому диханні. Всі партії знаходяться в зручних теситурних умовах. Особливої уваги потребує робота над створенням інтонаційного ансамблю. Ліричний характер твору вимагає від диригента жесту *legato*, а почергове проведення перших слів тексту кожного куплету в партіях *S I*, *A*, *S II*

(«нарвала квіточок, «ой, здається мені», «бодай ти, діброво») – чіткий показ вступу кожної партії.

Українська народна пісня в обробці В. Герасимчука

«Ой ти, жайворонку»

«Ой ти, жайворонку» в обробці В. Герасимчука відноситься до жанру побутових пісень, але часто помилково вважається веснянкою, оскільки є веснянка з такою ж назвою із ідентичним 1-м і 2-м куплетами (наприклад, обробка Л. Яценко):

Ой ти, жайворонку, ранняя пташино,

Рано раненько, ранняя пташино.

Ой чого ж ти так рано з вирію вилітав?

Рано-раненько, з вирію вилітав.

Хорова обробка В. Герасимчука має інший зміст, розповідає про нерішучого хлопця, який не міг наважитися взяти заміж дівчину, доки вона не вийшла заміж («росла, переросла, давно заміж пішла»), він планував одружитися із іншою дівчиною після того, як вижне пшеницю, але так і не зробив цього («вже пшеницю вижав, а другої не взяв»). В обробці В. Герасимчука 9 куплетів, у хрестоматії представлено 4 куплети.

Твір написано для мішаного чотириголосного хору. Форма твору – куплетна, фактура – гомофонно-гармонічна, тональність – d moll (гармонічний), протягом твору не змінюється

Ліричний, душевний характер пісні повинен бути переданий плавним, спокійним диригентським жестом *legato*. Слід звернути увагу на зміни темпу, контрастну динаміку, співставлення жіночої та чоловічої груп з мішаним хором.

Українська народна пісня в обробці Ю. Кулика

«Летіла зозуля»

Українська народна пісня «Летіла зозуля» належить до жанру суспільно-побутових (станових) пісень. В ній яскраво проявився прийом персоніфікації та психологічного паралелізму в тлумаченні образу жінки-матері, закладеного

в символі зозулі. Обрана автором тональність *d moll*, зручна теситура та тісне розташування хорового акорду створюють зручні умови для вироблення природного ансамблю. Втім, в останньому куплеті слід звернути увагу на необхідність виділення партії других альтів, які проводять яскраву мелодичну лінію підголоску у достатньо низькій теситурі (15-18 т.). Драматичність музичного образу потребує використання у цьому творі повільного темпу в поєднанні з насиченим, в'язким, протяжним *legato*. Тому слід зосередитися на відпрацюванні глибокого, потужного ланцюгового дихання у кожному куплеті, що, у свою чергу, дозволить уникнути можливих інтонаційних недоліків. Запропонований аранжувальником розмір 7/4 подовжує мелодичну фразу, але певним чином ускладнює створення ритмічного ансамблю, особливо у третьому куплеті, де потрібно узгодити звучання сопранового підголоску з тематичним матеріалом нижніх голосів.

Музика Г. Гаврилець «Ой, на горі льон»

з циклу «Весняні забави»

Цикл Ганни Гаврилець є частиною музично-сценічного дійства «Золотий камінь посіємо», Унікальність його полягає у поєднанні майже всіх жанрів українського музичного фольклору в одному творі, де композиторка втілила ідею показати українську історію від зародження світу до ХХ століття через пісню. Твір на вірші Софії Майданської був написаний для народного голосу, хору хлопчиків, симфонічного оркестру, інструментальних груп і балету, за участю народної артистки України Ніни Матвієнко (1997–1998 рр.). Цикл «Весняні забави» було написано для голосу з хором, у ньому Г. Гаврилець об'єднала дві дитячі ігрові пісні «Зайчику» та «Ой, на горі льон».

«Ой на горі льон» демонструє ігровий хоровий театр, у якому учасники, відповідно до вербального тексту, мають виконувати й певні дії. Ця традиція походить ще від прадавнього язичницького фольклору, синкретичного за своєю сутністю. Обробка пісні «Ой, на горі льон» має просту й чітку ритміку з коломийковими акцентами. Цими засобами створено яскраві музичні замальовки дитячих ігор, які супроводжувалися піснями.

Тональний план твору 1, 2 куплети – е moll, 3 куплет – А dur, 4-й – а moll, 5-й – А dur. Зміна тональностей у швидкому темпі вимагає від хористів чистого інтонування при переході з однієї в іншу тональність, чіткої артикуляції, метро-ритмічного ансамблю, особливо у 1-8 тактах, які містять синкопи.

Диригентський жест – non legato повинен відповідати радісному та грайливому характеру твору.

***Музика П. Батюка, слова С. Черкасенка,
обробка А. Іванюри
«Тихо над річкою»***

Вперше пісня була виконана 1920 року в місті Чернівці. Саме звідси ця пісня полинула в усі міста і села України. Вона добре znana і за межами нашої держави. Пісня має багато обробок і аранжувань. Серед найвідоміших – Григорія Верьовки у виконанні хору імені Г. Верьовки, Георгія Майбороди у виконанні Анатолія Солов'яненка та Капели бандуристів імені Григорія Майбороди. У пісні вишукано, з великою любов'ю змальовано красу природи, тонко передано глибокі почуття людини. А чудова, наспівна мелодія надала тексту пісні надзвичайної чарівності. Тому її так часто виконували провідні хорові колективи.

У виданні другого тому своїх творів (Відень, 1920) Спиридон Черкасенко датує поезію «Над річкою» 1906 роком. Порфирій Батюк задля «збільшення матеріалу для дитячого хору на слова видатних українських поетів» пише, упорядковує і видає у «простому гармонічному складі» Музичну хрестоматію, де дванадцятою подає пісню на слова С. Черкасенка під назвою «В ночі над річкою». Глибини почуттів, переданих композиційно довершеною поезією, разом із музикою, співзвучною українському мелосу, стали підґрунтям для широкого розповсюдження та набуття піснею статусу народної української, що дозволило виконавцям дещо вільно поводитися з оригінальним текстом, тому і текстів пісні існує декілька варіантів.

Хорова обробка А. Іванюри написана для триголосного неповного

мішаного хору, має куплетно-варіаційну форму, написана в тональності *h moll*, яка зберігається протягом майже усього твору (за виключенням 3-6 і 23-26 тактів – відхилення в *e moll*). Зустрічається гармонічний мінор (10,16,32 такти) і мелодичний мінор (40 такт). Твір має метро-ритмічні особливості – в першому куплеті зустрічаються розміри $7/4$ і $3/4$. Фактура твору гомофонно-гармонічна з елементами підголоскової поліфонії в партії басів (6, 11, 25, 33 такти).

Темп твору змінюється в залежності від розвитку музичної тканини та поетичного слова. Твір написаний в середньому темпі. Диригент повинен чітко дотримуватись одного темпу, та робити змістові акценти. В кінці 1 і 2 куплету є заповільнення.

Твір починається і закінчується на *piano*. З розвитком фрази відповідно змінюється і динаміка. Найвища динаміка – *mezzo forte* – у 2 куплеті. У чоловічій партії проходить початок основної мелодії і в низькій теситурі, з ходом від сі великої до сі малої октави (23 такт) динаміка посилюється до *mezzo forte*. Але посилення динаміки до *forte* не відбувається, бо характер твору ніжний і лагідний.

Голосоведення зручне у кожній хоровій партії. Як досвідчений хормейстер, композитор враховує усі можливості хору. Співаки при виконанні даного твору повинні вміти користуватися м'якою та твердою атаками. У тактах, де стоїть нюанс *p* повинна використовуватись м'яка атака, а де *mf* – тверда. Звук ведеться на *legato* та *non legato* в залежності від тексту, нюансів, темпу. Впродовж твору співаки повинні чітко підкреслювати виконання змістових акцентів. Диригент повинен слідкувати за тим щоб зародження звуку за допомогою м'якої атаки не перейняло тускле звучання, а користування твердою атакою не переросло в крик.

Диригентський жест повинен втілювати м'яке і виразне звучання хору. Оскільки основний штрих *legato*, відповідно жест м'який, плавний, без поштовхів. Перед диригентом стоять наступні завдання: правильний показ фразування – рух до сильної долі і мелодичних вершин. Динаміка всередині фрази відповідає руху до мелодичних вершин на сильну долю такту.

Фразування відбувається за побудовою літературного тексту.

Твір нескладний, може виконуватися студентським колективом середнім за кількісним складом.

Музика і слова Н. Балинської

«Мамина колискова»

Пісня «Мамина колискова» написана для триголосного жіночого хору або ансамблю. Розмір 6/8 створює ілюзію легкого погойдування, тому диригентський жест має бути легким, але з точним показом підголосків та переклички голосів. Мелодичну лінію у I куплеті веде партія *другого сопрано*, тому важливо, щоб *перше сопрано* та *альт* виконували свої партії динамічно тихіше і на ланцюговому диханні.

Тональний план: 1-4 куплети написані в тональності c-moll, 5 куп. – d-moll. Оскільки динамічно 5 куплет починається на *forte*, модуляція на тон вимагає чіткого розуміння звуковисотності і точного інтонування в.2 *вгору*. В 45 такті потрібно звернути увагу на показ перерваної каденції (D7 в VI). В останньому такті диригентським жестом виділити кожен восьму ноту, на якій є позначка *ten* (*tenuto* – підкреслено, акцентовано) для синхронного *rit.* і логічного закінчення твору на *piano*.

Музика В. Стеценка, слова народні,

обробка О. Токар

«Ой на горі сніг біленький»

Твір «Ой, на горі сніг біленький» був написаний Володимиром Стеценком для жіночого хору та перекладений для чотириголосного мішаного хору та соліста (ансамблю та соліста) Ольгою Токар, сучасною співачкою та аранжувальницею, художньою керівницею Театру пісні «Джерела».

Тема твору – переживання та хвилювання дівчини, котра чекає повернення свого коханого. Форма твору – куплетно-віріаційна. Перший і третій куплети виконуються хором і солістом, другий – тільки хором. Інтонаційні труднощі для хору ускладнюються особливостями гармонії твору,

насиченість септакордами та його оберненнями, хроматичними ходами у партіях тенора та баса.

Твір насичений також динамічними нюансами – від *p* до *ff*, агогікою, штрихами (*legato*, *non legato*), ферматами, тому вимагає від диригента детальної роботи над кожним нюансом. Оскільки твір виконується із солістом, необхідно досягнути ансамблю між хором та солістом. Важливо також охопити цей твір цілісно, ретельно продумати підходи до кульмінаційних моментів кожного куплету. Інтерпретація (власна концепція) твору має бути логічною, переконливою, передавати художній задум автора.

Музика Лучо Далла (Lucio Dalla),

обробка П. Струця,

переклад для жіночого хору І. Годної «Карузо»

Твір «Карузо» («Памяті Карузо») в оригіналі був написаний італійським композитором Лучо Далла для соло тенора у супроводі оркестру. Лірична композиція відтворює в музиці та словах почуття людини, яка знає про свою швидко неминучу смерть, але все ще сповнена життєдайної сили кохання до жінки. І текст, і музика пронизані тугою і в той же час світлом, адже в серці помираючого продовжує жити кохання. Лучо – один із небагатьох авторів, який залишився вірним традиційному звучанню при створенні пісень в популярному жанрі. Композиція швидко стала популярною і виконувалася найвідомішими оперними співаками, в тому числі і неперевершеним Лучано Паваротті. Обробку для мішаного хору а capella та тенора соло написав Павло Струць – художній керівник Академічного камерного хору «Хрещатик».

В хрестоматії композиція представлена у перекладі Ірини Годної для жіночого складу чотириголосного хору та трьох тенорів соло. Слід зауважити, що твір можна виконувати як без супроводу, так і з акомпанементом з акордовою фактурою.

Основний прийом хорового письма, використаний при перекладі даного твору, – імітація оркестрового звучання супроводу оригінальної версії твору, на яку накладається тенорове соло. Завдання диригента і виконавців – знайти

динамічний баланс у співвідношенні цих двох ліній, напрацювати м'яке звучання пульсуючих акордів на склад «ру» у хорі та виразної мелодичної лінії у соліста.

Куплет композиції мелодекламатичний з елементами речетативності, імітує розповідь головного героя. Але приспів створений на основі неаполітанської пісні «Dicitencello vuje», яка поєднує в собі народні мотиви і потужну оперну подачу. Саме в цьому епізоді (14-22 такт) «акомпанемент» хору повинен гнучко слідувати динаміці соліста, а в 30-33 тактах, де хор перебирає на себе функції соліста, завдання хору і диригента – не втратити драматизм та динаміку звучання, якої досяг соліст. Кульмінація твору досягається насиченим звучанням тенорового тріо та хору. Твір може стати справжньою окрасою репертуарного списку хорового колективу.

Список використаних джерел

1. Васильєва О. В., Королевський В. В. Співає народний камерний хор «Ювента» Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди : навчально-методичний посібник. Харків, 2017. 145 с.
2. Волинський осередок Національної спілки композиторів України. Композитори та музикознавці : навч.-метод. посібник. Луцьк, 2004, 250 с.
3. Гаврилець Ганна. URL: <https://parafia.org.ua/person/havrylets-hanna/> (дата звернення: 23.06.2024).
4. Козак Євген. URL: http://library.dudaryk.ua/ua/authors/~Kozak_Jevhen (дата звернення: 12.09.2023).
5. Леонтович Микола. URL: <https://tobm.org.ua/mykola-leontovych/> (дата звернення: 15.05.2024).
6. Музичні твори : для мішаного хору. Збірник III / М. Леонтович ; перевірів і примітки подав Я. Юрмас. Друге видання. Київ : Книгоспілка, 1930. — 31 с.
7. Путова Г. Дмитро Бортнянський та його час. URL: https://cdiak.archives.gov.ua/v_do_265_narodzhennia_Bortnianskogo.php (дата звернення: 25.09.2023).
8. Стеценко Володимир. Music-review Ukraine. URL: <http://www.m-r.co.ua/mr/mr.nsf/0/C6A16593339CC602C2257B350060E84E?OpenDocument> (дата звернення: 09.09.2023).
9. Сухомлінова Т. П. Хорова творчість Ганни Гаврилець як символ соборності України (на прикладі музично-сценічного дійства «Золотий камінь посіємо») // Аспекти історичного музикознавства : зб. наук. ст. Вип. XVII : Мистецтво: жінка за межами звичайного / Харківський нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2019. С. 44–59.
10. Тарас Шевченко. Пісенний «Кобзар». Хорова Шевченкіана. Вибране з Зібрання хорових творів у семи томах. Укладач: П.І. Муравський. Ідея видання, вступна стаття, біографічні довідки про композиторів, бібліографія й загальна редакція: О.А. Шокало. Добір творів, музична редакція, бібліографія, біографічні довідки про композиторів: Л.В. Бухонська, Т.В.

Миронюк, М.І. Гулковський. Передмова: І.Я. Павленко. Твори а капела; твори з інструментальним супроводом.— К.: ТОВ «Фірма «ІНКОС», 2020.— 352 с.

11. Хорові твори на народнопісенні теми : 3 неопублік. К.: Муз. Україна, 1987. 22 с.

12. Хрестоматія з хорового диригування : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів : випуск II. Частина 2, 3-тє видання / уклад. Н. В. Стефіна. Суми : ФОП Цьома С.П., 2016. 161 с.

13. Ave Maria. URL : <https://www.musicanet.org/bdd/en/score/79431-ave-maria-jan-vermulst>.

14. Christa Hijink. Життя і творчість. URL: <http://www.janvermulst.org/> (дата звернення: 10.01.2024).

15. Lorenz Maierhofer. Die Person. URL : <https://maierhofer.cc/die-person> (дата звернення 08.07.2024).

16. Lucio Dalla: Biografia di l'artista. URL: <https://co.salvemusic.com.ua/lucio-dalla-luchcho-dalla-biografiya-artista/> (дата звернення: 09.09.2023).

17. Pelagalli Rossella. URL: [https://www.treccani.it/enciclopedia/felice-giardini_\(Dizionario-Biografico\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/felice-giardini_(Dizionario-Biografico)/) (дата звернення: 27.11.2023).

18. Steffan Carlida. URL: [https://www.treccani.it/enciclopedia/antonio-lotti_\(Dizionario-Biografico\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/antonio-lotti_(Dizionario-Biografico)/) (дата звернення: 27.11.2023).

19. «Viva tutte le vezzose» is het lijflied van Phoenix – waarom eigenlijk? URL : <https://vrouwenkoorphoenix.nl/lijflied-viva-tutte-le-vezzose/> (дата звернення: 10.10.2024).

Нотатки

Нотатки

Навчально-методичне видання

СПІВАЄ БАКАЛАВРСЬКИЙ ХОР «МЕЛОС»

I ЧАСТИНА

Нотна хрестоматія

Укладачі: Тетяна Агейкіна-Старченко
Наталя Балинська

Набір нотного матеріалу Наталя Балинська

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи Державного реєстру видавців серія ДК 7838

Підписано до друку 14.02.2025 р. Формат 60х90/16.
Папір крейдований 80 гр/м². Друк цифровий. Ум. друк. арк. 9,70 .
Гарнітура Times New Roman. Зам. № 1502/25. Наклад 100 штук.
Виготовлено ФОП Добрянська О. Г. , ТОВ «ДРУК-ПЛЮС»,
м. Вінниця, вул. 600-річчя, 25, Б.
Тел.: +38(0432) 46-51-17, +38(067) 773-51-09